

DE
By-na-Christen Ontdekt;
OF, DE
VALSE BELYDER
BEPROEFT en VERWORPEN.

Sijnde de Inbout van Seven
PREDIKATIEN,

Eerst Gepredikt tot *Sepulchres*
Binnen Londen,
En op het aanhouden van enige, door
den Druk gemeen gemaakt.

DOOR
MATTHEUS MEADE;

Medenaar des H. Evangeliums aldaar.

Uze het Engels vertaalt.

AMSTERDAM,
Bp Joannes Boekholt, Boekverkooper/
in de Gaper-steeg / by de Heurs 1687.

Titelpagina van de uitgave in 1687.

Woord vooraf

Matthew Mead (of Meade) werd rond 1630 in Leighton geboren als tweede zoon van Richard Mead en zijn vrouw Johanna. Na vanaf 1649 aan het King's College te Cambridge gestudeerd te hebben, werd hij godsdienstonderwijzer. In deze functie is hij achtereenvolgens aan verschillende plaatsen verbonden geweest als spreker. In 1658 bijvoorbeeld werd hem door Cromwell Shadwell aangewezen.

Door zijn puriteinse opvattingen en zijn bevindelijke prediking, kwam ook Mead door de zogenaamde Restoration in problemen. Er bleek in de Engelse kerk steeds minder ruimte over te blijven voor predikers die zich verzetten tegen het toenemende Rooms-katholicisme en haar gebruiken in de kerk. Ze stelden zich daarmee bloot aan vervolgingen en tenslotte aan de ontheffing van hun ambten en posten. In deze tijd heeft Mead de preken gehouden die later in *De bijna Christen ontdekt* werden uitgegeven.

In 1662 kwam de grote breuk met het verschijnen van de zogenaamde nieuwe Uniformiteitsacte. Deze wet verplichtte alle geestelijken een opgesteld gebedenboek en ordeningsformulier te ondertekenen. Verder moesten ze onder ede beloven geen verandering in de staat en de kerk in te voeren. Tenslotte zou het geestelijk ambt alleen bekleed mogen worden na de priesterwijding. Onder de circa 2000 predikanten die als gevolg van het niet gehoorzamen aan deze wet afgezet werden, behoorde ook Matthew Mead.

De vervolgingen waren hiermee nog niet afgelopen. Mead heeft dat ondervonden en wel zodanig dat hij zich een paar keer genoodzaakt zag om Engeland te verlaten. Hij reisde dan naar Nederland waar hij enige malen geweest is.

In 1669 werd hij in Stepney, in Engeland, hulpprediker bij W. Greenhill. Toen deze overleed werd Mead door onder andere John Owen en Joseph Caryl als Greenhills opvolger bevestigd. De gemeenteleden bouwden een huis waarin ze samen konden

komen. Steeds meer hoorders bezochten Meads prediking ondanks de tegenstand van de overheid, ondanks de vervolgingen, zoals in december 1682 toen soldaten grote verwoestingen in het kerkgebouw aanrichtten.

In september 1683 volgde Mead John Owen op als een zogenaamde dinsdagmorgen lecturer. Drie jaar later was hij opnieuw in Holland. Hij preekte een tijdlang in Utrecht. In 1687 vertrok hij weer naar Engeland waar koning Jacobus zijn zogenaamde Verklaring van Inschikkelijkheid had uitgevaardigd. In deze wet was bepaald dat iedereen vrijgelaten zou worden om naar eigen gebruik erediensten te beleggen. Het verzwegen doel van koning Jacobus was hierbij om het Rooms-katholicisme geheel in haar oude staat te herstellen. Dit ging velen toch te ver en het luidde de Glorious Revolution in van 1688 toen stadhouder Willem III naar Engeland overvoer en daar koning werd. Het betekende het einde van de verdrukkingen van de puriteinen. Mead en zijn gemeente zijn daarna niet meer vervolgd. Matthew Mead overleed op 16 oktober 1699. Hij werd begraven op het kerkhof van Stepney.

Mead heeft een aantal geschriften gepubliceerd. Zijn *The almost Christian discovered*, uit 1662 werd het bekendst. In 1682 kwam het in Utrecht tot een Nederlandse uitgave. Hoewel Mead de stof van *De bijna christen ontdekt* in zeven preken behandeld had, is het geen prekenbundel geworden. Vier vragen besprak Mead rond het thema van de bijna christen. Een uitvoerige toepassing besloot het geheel.

Het werk is ook in Nederland geliefd geworden; verschillende herdrukken tonen dat aan. In 1687 verscheen een herdruk bij J. Boekholt te Amsterdam. Van 1690 tot 1905 zagen minstens veertien edities het licht. Tenslotte werden in 1918, 1966, 1970 en 1975 heruitgaven bezorgd door Den Hertog te Utrecht.

Scherpenzeel, augustus 1988

drs. H. Florijn

Heil den Lezer!

De gansche weg der bekeering is een overtuigingsweg. Ik zal werken, spreekt de Heere, wie zal het keeren? Elk waarlijk bekeerd zondaar, vreest niets zoo zeer als het zelfbedrog der zonde, hij weet door de genade Gods hem geschonken, dat hij van nature, door satan misleid, er niet te goed toe is, om God, de menschen en zichzelf te misleiden.

De Heilige Geest, die hem van zonde, gerechtigheid en oordeel heeft overtuigd, dringt hem tot het gebed: doorgrond mij, o God! en ken mijn hart. Zie, of bij mij een schadelijke weg zij.

De geschriften van mannen, door den Heere geleerd, die hem er op wijzen, hoe hoog een natuurlijk en geveinsd mensch kan klimmen in de *belijdenis*, en waarlijk geen *genade* hebben, zijn hem daarom zoo welkom; hij weet toch uit de Heilige Schriften, dat niet *verre* van het Koninkrijk der Hemelen te zijn en *bijna* Christen te wezen, ongenoegzaam is, om éénmaal uit den mond van Jezus te hooren: „Komt, gezegenden des Vaders, gaat in, in de eeuwige vreugde.” Hij weet, dat er staat geschreven, men kan den *naam* hebben, dat men *leeft*, en nochtans *dood* zijn, de *gedaanie* der Godzaligheid bezitten, en nochtans een vreemdeling zijn omtrent hare *kracht*.

Welnu, onder die geschriften bekleedt het werkje van *M. Meade*: „*De Bijna-christen ontdekt*”, eene eerste plaats. Allen, die van God zijn bekeerd, stellen er hoogen prijs op, en de verspreiding er van, omdat het helaas! te weinig bekend is, is altijd en vooral in onze dagen noodzakelijk, nu velen het op zich hebben genomen het *ambt der geloovigen tot reformatie der kerken* te bekleeden. Het kan zulken bepalen bij die hoogst ernstige en gewichtige vraag: behoor ik zelve wel tot de levende leden der gemeente, uitverkoren in Christus, gekocht met Zijn bloed? Ben ik zelve een waar dienaar van Jezus, die de belofte, door genade, mij mag toeëigenen: „Waar Ik ben, zal ook Mijn dienaar zijn.”

De uitgever, overtuigd dat dit kostelijk werkje te weinig in de gemeenten is bekend, heeft het besluit genomen, het te laten herdrukken en de verspreiding ervan te bevorderen, door den verkoopprijs zoo zuinig mogelijk te stellen.

Eene aanprijzing van mij heeft het boekje niet noodig, het prijst zich zelf aan. Moge de Heilige Geest het lezen en bepeinzen van de waarheden, daarin voorgesteld, aan de zielen van velen zegenen, is mijne bede.

BEDUM.

A. P. A. DU CLOUX,

Em. Pred.

Aan den Lezer.

Het is ons niet onbekend, hoe de mensch gewoon is, zich op een algemeene schouwplaats te stellen, met vooruitgezonden verdediging over de kleinheid en geringheid van zijn arbeid; hetwelk een bewijs is, dat onze begeerte — of om het voordeel van een ander, of om ons eigen crediet of om beide — zich wijder uitstrekt dan onze bekwaamheden; en dat wij begeeren onderworpen te zijn aan de berisping der wereld, onder een betere gedaante dan gewone zwakheid zoude toelaten. Wat mij aangaat, ik mag in waarheid met *Gideon* zeggen: „*ziet mijn duizend is het armst* (mijn talent is het kleinste) *en ik ben de minste in mijns Vaders huis.*” Inmiddels is deze beschouwing geenszins de vrucht van mijn eigen keuze, die veeleer in een ander subject gebleken zoude zijn, waarin ik mij eenigermate aan de wereld verschuldigd rekende, of in iets, dat beter dan dit verduwd kon worden, dat beter was om door ieder te worden aangenomen; doch dit is niets anders dan intrest van zijn eigen naam uit te voeren, hetwelk in zaken van gewicht niets beter is, dan in het *vleesch* te zaaien; want de Maaitijd van zulk een Zaaitijd zal in *verderfenis* wezen.

Wij beschrijven u hier een van de droevigste aanmerkingen welke gij bedenken kunt, en wel: hoe ver iemand kan gaan in de belijdenis van den Godsdienst en nochtans van de zaligheid verstoken blijven; hoe ver hij kan loopen, maar toch niet zoover, dat hij ze *verkrijgt*. Dit, zeg ik, is droevig: maar toch niet zoo droevig als waarachtig; want de Heere Christus getuigt wel uitdrukkelijk in Luk. 13 : 24, *dat velen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen.*

Mijn oogmerk hierin is, om den uiterlijken en tragen belijder te doen ontwaken, en den waren hypocriet te ontdekken; doch ik vrees, dat den zwakken geloovige hierdoor de moed zal ontvallen; want gelijk het zwaar valt te zeggen, hoe laag een kind van God kan zinken, en toch ware genade kan hebben, en dat de zondaar de gelegenheid waarneemt, om des te stouter te worden, zoo kan men ook bezwaarlijk toonen, hoe hoog een geveinsde klimmen kan in de Belijdenis en toch geen ware genade heeft, zonder dat de geloovige daaruit eene gelegenheid kan nemen, om zich te wantrouwen. Om dit te voorkomen, heb ik zorgvuldig alle moeite aangewend, met aan te toonen, dat hoewel iemand ver gaan kan, en toch een *bijna christen* kan zijn, een mensch hierin te kort schieten kan, en toch een *waar Christen* is. Beoordeel daarom uwen staat niet naar een *kenteeken*, waardoor een valsche belijder ontdekt wordt, maar leest ze alle en neemt dan een besluit. Want gelijk ik gezorgd heb, dat het brood der *kinderen* den *honden* niet

gegeven werd, zoo heb ik mij niet van haar geesel willen bedienen, om de kinderen te straffen; zoo wensch ik, dat dit boek in zulke handen mag komen, welke het bijzonder betreffen; die den naam hebben, dat ze *leven* en nochtans *dood* zijn, Openb. 3 : 11, zich ophoudende met de *gedaante der Godzaligheid*, maar vreemdelingen omtrent de *kracht* derzelve, 2 Tim. 3 : 5. Dit nu zijn de onderwerpen van dat werkje. De Heere zegene het met Zijnen onmisbaren zegen, overal waar het komt, opdat het een woord van ontzuivering mag zijn voor al dezulken, en bijzonder voor dat geslacht van belijders, (hetwelk deze tijd overvloedig oplevert) die, zoo zij zich houden aan de kerk, de knieën buigen, eenige weinige gebeden spreken, op een gelegen tijd de Sacramenten ontvangen, oordeelen dat zij genoeg voor den hemel doen, dat hun staat en behoudenis zeker is; ofschoon er een hel in hun hart is, een vergift der slangen onder hunne lippen, hun gemoed nog vleeschelijk en onveranderd, en hun wandel onrein en onheilig is. Indien het eeuwige leven zoo licht te bekomen, en zoo goedkoop te verkrijgen was, waarom zegt dan de Heere Christus in Matth. 7 : 14: „*Eng is de poort, en nauw is de weg, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die dezelve vinden.*” En waarom zou de Apostel ons met zulk een noodeloos bevel bekommeren, dat men alle *naarstigheit* zal toebrengen om zijn roeping en verkiezing vast te maken? 2 Petr. 1 : 10. Zalig te worden, is dan zeker zulk een lichte zaak niet, als menigeen er van maakt, hetgeen men in de volgende verhandeling duidelijk zal zien. Ik ben een weinig kort geweest in de toepassing, doch laat mij u hier herinneren vijf voorname plichten.

Eerst, *wacht u te rusten in een schijn van Godzaligheid*, even alsof de plichten, *ex opera operato*, genaden kunnen zijn eene doode uitwendigheid, stijgt in de wereld tot eene zeer hooge waarde, gelijk in den honger van *Samaria*, een *kop duivenmest* verkocht werd voor een hoogen prijs. Och! de belijdenis der Godzaligheid, is maar een zandig fundament, om er de hoop van eene onsterfelijke ziel op te bouwen; weet gij niet, dat de Heere Jezus Christus hem een dwazen bouwer noemt, *die zijn huis op zand bouwt*, gelijk het einde ook uitwijst, want *het viel, en zijn val was groot*. O leg dan uw fundament door het geloof op den Rotssteen Christus Jezus; ziet op Christus door alles, en rust op Hem in alles. 1 Cor. 3 : 12.

Ten tweede, *tracht eene uitnemendheid te zien in de Godzaligheid*; en eene schoonheid in het leven van Christus. Indien de middelen der genade eenige beminnelijkheid in zich hebben, zoo heeft de genade zelf ontwijfelbaar veel meer; want *finis dat amabilitatem medis*, de deugd van de middelen ligt in de bekwaamheid en dienstbaarheid, tot het einde, de gedaante der Godzaligheid heeft geen goedheid in zich, te weten niet verder dan het voor de ziel gebruikt wordt, in de kracht en practijk er van. Het leven van Heiligheid,

is het eenige heerlijke leven, het is het leven der Heiligen en Engelen in den hemel; ja het is het leven Gods in zichzelf te hebben. Is het een groot bewijs van de kwaadheid en onreinheid der zonde, dat de zondaars die zoeken te bedekken; zoo toont het krachtig de uitnemendheid der Godzaligheid, dat zoo menigeen voorgeeft Godzalig te wezen. De belijdenis van een schijnheilige kan de zaak der Religie verdedigen, hoewel hij dan waarlijk de slimste is, als hij de beste schijnt.

Ten derde, *ziet op de toekomende dingen*, als de grootste waarheden; want *non entis et non apparentis idem est affectus*, dingen die niet geloofd worden, werken niet meer op de affecten, dan of zij geen wezen hadden. Dit is de voorname oorzaak, waarom de grootste hoop der menschen, hunne genegenheden als dienaars achter de wereld doen gaan, stellende het schepsel in Gods plaats in hunne harten.

De meeste lieden oordeelen de waarheid der zaken naar hun gezicht, en te samengetrokken zinnen; daarom is hun wensch gelijk de keuze was van dien ellendigen Kardinaal, die zijn deel in *Parijs* niet wilde verlaten voor zijn deel in 't *Paradijs*, maar wat ook zijn belang mocht wezen in het eerste, hij had weinig genoeg in het laatste. Wel mag de gierigheid afgodendienst genoemd worden, als ze daarom de wereld liever hebben dan God.

Denkt toch dat de eeuwigheid geen droom is: de hel en de worm die nooit sterft, zijn geen zwaarmoedige verbeeldingen; de hemel is geen verdicht *Elysium*. De allerzekerste zaken zijn in deze dingen, die gij u kunt voorstellen; ofschoon zij geestelijk zijn, en de zinnen daarvan geen bevatting hebben, nochtans zijn ze waarachtig, en binnen 't gezicht des geloofs. „*Laat ons dan niet aanmerken de dingen, die wij zien, maar de dingen, die wij niet zien; want de dingen, die wij zien, zijn tijdelijk; maar de dingen, die wij niet zien, zijn eeuwig.*” 2 Cor. 4 : 18.

Ten vierde *schat uwe ziel zeer hoog*; hetgeen wij niet hoog waardeeren, laten wij licht varen; menigeen verkoopt zijn ziel (gelijk het geboorterecht van den onheiligen *Ezau*) voor een bete broods, ja volgens de meening van den Heiligen Geest hetwelk *geen brood is*. O bedenk toch, dat uwe ziel het allerkostelijkst en onwaardeerlijkst juweel in de wereld is. 't Is het kostelijkste stuk onder Gods werken, van de geheele schepping. 't Is dat hetwelk het beeld Gods draagt, en hetgeen gekocht is met het bloed van den Zoon Gods: en zullen wij dat niet groot en dierbaar achten?

De Apostel *Petrus* spreekt van drie dierbare zaken:

Van een dierbaren Christus.

Van dierbare beloften.

En van een dierbaar geloof.

De dierbaarheid van al deze dingen bestaat in het gebruik voor

de ziel. Christus is dierbaar, als Verlosser van dierbare zielen. De beloften zijn dierbaar, als die den dierbaren Christus aan dierbare zielen overdragen. 't Geloof is dierbaar, brengende eene dierbare ziel tot de vereeniging met Christus, zooals hij in die dierbare beloften wordt voorgehouden. Och! wacht u, dat gij niet gevonden wordt in hoogachting van andere dingen, en in minachting voor uwe ziel. Zal uw vleesch bemind en uwe ziel versmaad worden? Zult gij uw lichaam kleeden en koesteren, en voor uwe ziel geen zorg dragen? 't Is alsof iemand zijn hond voedsel gaf en zijn kind van honger liet sterven. De spijsze is voor den buik, en de buik is voor de spijsze, maar God zal ze beide vernietigen. O laat uw zwak en verderfelijk lichaam u niet te veel zorg en tijd hebben, alsof het leven en de zaligheid uwer ziel zulks niet waardig was.

Ten laatste. *Denk veel aan de strengheid en haastigheid van het oordeel, 't welk wij allen moeten doorgaan naar de eeuwigheid*; waar God, de onpartijdige Rechter, rekenschap zal eischen van uwe handen, van uwe talenten, en alles, wat u is toevertrouwd, als: van uw tijd, hoe gij dien hebt doorgebracht; van uw stand, hoe gij u daarin hebt gedragen; van uwe macht, hoe gij die hebt gebruikt; van uw liefde en medelijden, hoe gij dat hebt getoond; van uw stand, waarin gij gesteld waart, hoe gij u daarin hebt gekweten; en van de tijden en bediening der genade over u, hoe gij die hebt waargenomen: en weet, *dat wat de mensch zaait, hij hiernamaals zal maaien*, Gal. 6 : 7.

Lezer, dit zijn dingen, die onder alle andere het meeste verdienen, en het luidst roepen om onze uiterste zorg en naarstigheit, hoewel ze bij de meeste menschen 't minst geacht worden. Bedenk eens, wat een Atheïstische geest (indien wij den boom naar zijne vruchten mogen oordeelen, en den grond naar zijne opbrengst) de harten der meeste menschen vervuld heeft, welke leven, alsof er geen God was, geen Christus noodzakelijk, geen lust te dooden, geen zelfverloochening, geen Heilige Schrift te gelooven, de dag des oordeels niet te achten, geen hel te vreezen, op geen hemel te hopen, geen ziel te bezorgen was, zichzelf overgevend tot eene meer dan beestachtige vleeschelijkheid, om alle onreinheid te bedrijven, levende zonder God: datgene is bekwaam genoeg om ons hart te breken, indien wij *Davids* heilige gestalte hadden; hij, die de overtreders aanschouwde, en verdriet van hen had, zoodat vele tranen uit zijne oogen vloeiden, omdat zij Gods wetten niet onderhielden. De voorkoming en verbetering van deze zielsverderfelijke gestalte, is vooralsnog, het minste voornemen van dit boekje niet. Doch hoewel het dient tot vermurwing en genezing der waterzucht van hypocrisie; nochtans kan het onder Gods zegen ook dienen tot pleister voor de pestgezwellen van onheiligheit,

zoo het door ernstige overdenking, in tijds geapliceerd wordt en zorgvuldig onderhouden door gedurige gebeden.

Lezer! verwacht hier geen optooiingen en fraaiheden: want dan zou ik u bedriegen; maar wilt gij een toetssteen voor de beproeving van uwen staat hebben, zoo zal u dit wellicht te pas komen. Indien gij een vreemdeling van de belijdenis zijt, of een geveinsde onder de belijdenis zijt, leest dan en schrikt, want gij zijt degene die hier bedoeld wordt.

— *Mutato nomine de te*
Fabula Narratur — Horat.

Maar, indien het Koninkrijk Gods met kracht in uwe ziele gekomen is, indien Christus eene gestalte in u heeft gekregen, indien uw hart oprecht voor God is, dan leeft en verblijdt u.

Ik vrees, dat ik de palen van een Zendbrief al overtreden heb: de Almachtige God, wiens voorrecht het is met vrucht te leeren, hetzij door den mond of door de pen, met spreken of met schrijven, zegene dit werkje, dat het u mag zijn als een regen op het droge, vettigheid op uwe ziele druppende, opdat zoo uw vlies nat gemaakt zijnde van den *dauw des Hemels* gij moogt *opwassen in de kennis en genade van onzen Heere en Zaligmaker Jesu Christi*. In welke ik ben

Uw vriend en Denaar,
MATTH. MEADE.

LONDEN, 9 Oct. 1661.

EERSTE VRAAG:

HOE VER IEMAND KAN GAAN IN DEN WEG TEN
HEMEL EN NOCHTANS MAAR BIJNA EEN CHRISTEN
KAN ZIJN?

„Gij beweegt mij bijna een Christen
te worden.” Hand. 26 : 28.

In dit hoofdstuk hebt ge des Apostels Paulus verantwoording en rechtsgeding, hetwelk hij voor zichzelf maakt, tegen de blinde *Joden*, die hem zoo boosaardig vervolgden door *Agrippa*, *Festus*, *Bernice* en den *Raad*; in welke verdediging hij voornamelijk staat op drie zaken.

Op de wijze van zijn leven *voor* zijne bekeering.

Op de wijze van *zijne* bekeering.

Op de manier en wijze van zijn leven *na* de bekeering.

Hoe hij leefde voor zijne bekeering, verhaalt hij in de verzen 4 tot 13.

Hoe God hem wrocht tot bekeering, verhaalt hij in de verzen 13 tot 18.

Hoe hij leefde na zijne bekeering, verhaalt hij in de verzen 18 tot 23.

Voor zijne bekeering was hij zeer Farizeesch.

De wijze van zijne bekeering was zeer wonderlijk.

De vrucht van zijne bekeering was zeer opmerkelijk.

Voor zijne bekeering vervolgde hij het Evangelie, hetwelk anderen predikten; na zijne bekeering predikte hij het Evangelie, hetwelk hij zelf had vervolgd.

Zoolang hij een vervolger van het Evangelie was, werd hij door de *Joden* bemind; nu hij door de genade Gods een prediker van hetzelfde was geworden, nu werd hij door hen gehaat en zochten ze hem te dooden, vs. 21.

Eens was hij *tegen* Christus, toen waren er velen *voor* hem;

maar nu hij *voor* Christus was, waren ze allen *tegen hem*, vs. 9. Door een vijand van Jezus te wezen, maakte hij anderen tot zijne vrienden, doch toen hij Jezus aannam, werden zij zijne vijanden.

En dit was het groote bezwaar dat zij tegen hem hadden, dat hij van een geweldig *tegenstander* een groot *belijder* was geworden.

Omdat God hem veranderd had, waren zij verwoed: alsof zij te slimmer wilden wezen, omdat God hem beter had gemaakt. God had in hem gewerkt door de genade, en zij schenen hem de genade Gods te benijden. Hij predikte geen verraderij en zaaide geen oproer; hij predikte alleen geloof en boetvaardigheid in Christus en de opstanding, en daarom werd hij voor het gerecht geroepen.

Dit is het kort begrip en de inhoud van *Paulus'* verdediging, die op de rechters geen gelijke uitwerking had, zooals in 't vervolg van dit hoofdstuk te zien is.

Festus schijnt hem te bestraffen, vs. 24.

Agrippa schijnt door hem overtuigd te wezen, vs. 28.

De geheele *rechtbank* schijnt hem vrij te verklaren, vs. 30 en 31.

Festus meent, dat *Paulus* buiten zijn zinnen is.

Agrippa is bijna bewogen om zoo een te wezen als hij was.

Festus houdt hem voor razend, dewijl hij de leer van Christus en de opstanding niet verstond: „Uwe groote geleerdheid brengt u tot razernij.”

Agrippa is zóó bewogen door zijn verantwoording, dat hij tot zijne gronden bijna overgaat; *Paulus* spreekt zóó krachtig voor zijne Religie, dat *Agrippa* op het punt van zijn Belijdenis schijnt te wezen.

Hierop zegt hij tot *Paulus*: „Gij beweegt mij bijna een Christen te worden.”

Bijna, die woorden geven eenigen strijd onder de geleerden. Ik zal u niet lastig vallen met de verscheidene verklaringen, welke hierover gedaan worden door *Valla Simplicius*, *Beza*, *Erasmus* en anderen; maar de woorden opnemen zooals wij die lezen, en u toonen wat werking *Paulus'* leer op *Agrippa's* consciëntie had. Ofschoon hij niet bekeerd wilde worden

nochtans kon hij niet anders of hij moest overtuigd wezen. Zijn consciëntie was geraakt, hoewel zijn hart niet vernieuwd was.

Merkt goed op: Daar is iets in de Religie, hetwelk haar eigen bewijs met zich draagt, zelfs in de consciëntie der goddeloozen.

God beweegt mij. Het komt van een *Hebreeuwsch* woord, en het beteekent zoowel *Suadeeren* als *Persuadeeren*, of argumenten tot overreding gebruiken, of overreden door de argumenten, die gebruikt worden.

Hier moet het genomen worden in de laatste beteekenis, om te toonen de kracht van *Paulus'* bewijsredenen op *Agrippa*, hetwelk hem bijna een nieuw aankomeling had doen worden in de belijdenis van het Christendom.

„Gij beweegt mij bijna een Christen te worden.”

Een Christen. Ik hoop, dat ik u niet behoef te zeggen wat een Christen is, schoon ik wel wil gelooven, dat velen die Christen genoemd worden, niet weten wat het beteekent; of meenen zij het te weten, nochtans weten zij niet wat het is een Christen *te zijn*.

Een *Christen* is een discipel van Jezus Christus, een die gelooft in Christus en Hem navolgt. Gelijk een die de leer der *Arminianen* omhelst, een *Arminiaan* genoemd wordt; en hij die 't gevoelen en den weg van *Luther* houdt, een *Lutheraan* genoemd wordt, zoo wordt hij die de leer van Jezus Christus omhelst, en houdt, en volgt, een Christen genoemd.

Het woord wordt genomen in een *ruime* en in een *nauwe* beteekenis; in een *ruime* beteekenis worden allen die belijden dat Christus in het vleesch gekomen is, Christenen genoemd, in tegenstelling van de *Heidenen*, die Christus niet kennen en de arme verblinde *Joden*, die Christus niet willen aan nemen en de *Turken*, die *Mahomed* boven Christus achten.

Maar in de Schriftuur wordt het woord strikter en nauwer genomen. Het wordt alleen gebruikt om de echte discipelen en navolgers van Christus van anderen af te zonderen. De „discipelen werden te Antiochië eerst Christenen genoemd.” Hand. 11 : 26. „Indien iemand lijdt als een Christen, die schame zich niet”, 1 Petr. 4 : 16, dat is, als een ledemaat en discipel van Christus; en zoo hier in den tekst: „gij beweegt mij bijna een Christen te worden.”

Ik bevind, dat het woord in het geheele Nieuwe Testament maar in deze drie plaatsen gebruikt wordt; en in ieder van dezelve heeft het de gemelde beteekenis.

De *Italianen* maken er onder elkander een naam van verachting van en misbruiken gemeenlijk het woord om er een dwaas mede uit te drukken.

Maar indien, gelijk de Apostel zegt, *de prediking Christi* der wereld eene *dwaasheid* is, dan is het niet vreemd dat de discipelen van Christus dwazen voor de wereld zijn. 1 Cor. 1 : 18.

In een goeden zin nochtans is het waar. Want de gansche Godzaligheid is een verborgenheid. 1 Tim. 3 : 16.

Een mensch moet sterven, zal hij leven; hij moet ledig zijn, zal hij vol worden; hij moet verloren zijn, zal hij gevonden worden; hij moet niets hebben, die alle dingen deelachtig wil wezen; hij moet blind zijn, die verlichting wil hebben; hij moet gevonnist wezen, zal hij pardon verkrijgen; en zoo moet hij ook een dwaas zijn, die een Christen wil wezen. „Indien iemand onder u wijs schijnt te zijn, dat hij dwaas worde, opdat hij wijs mag wezen.” 1 Cor. 4 : 10. Hij is een waar Christen, die der wereldds dwaas is, maar wijs tot zaligheid.

Dus hebt gij den zin en de meening dier woorden kortelijk verklaard. De tekst behoeft niet verdeeld te worden, nochtans is het jammer, dat het *bijna* niet gescheiden mag worden van den *Christen*.

De woorden te verdeelen, daar zij in den tekst aaneengeschakeld zijn, kan weinig voordeel doen, zoo ik ze niet kan scheiden, als zij vereenigd zijn in uwe harten. Dit zou een geduchte scheiding zijn, zoo het *bijna* genomen mocht worden van den *Christen*; opdat gij zoo niet alleen *propemodum*, *bijna*, maar *admodum*, *geheellijk*, Christenen mocht wezen.

Dit te doen is Gods werk, maar het is onze plicht u daartoe te bewegen. O dat God mij wilde helpen om deze zaken zoo te verhandelen, dat gij ten einde daarvan moogt zeggen: „Gij beweegt mij om *niet bijna*, maar *geheel* een Christen te zijn.”

De leer, die ik zal voorstellen, is deze:

„Er zijn zeer velen in de wereld die bijna, en niet meer dan

bijna Christenen zijn; velen, die na aan den hemel zijn en nochtans niet nader; velen, die dicht bij de zaligheid zijn, en echter nooit de minste zaligheid genieten zullen; zij hebben den hemel in 't gezicht, en nochtans zullen zij nooit een gezicht van God hebben.”

Er zijn twee droevige uitdrukkingen in de Heilige Schrift, die ik niet voorbij kan of ik moet ze hier ter neder stellen.

De eene raakt den *waren rechtvaardige*. De andere den *schijnrechtvaardige*.

Van den waren rechtvaardige wordt gezegd, dat hij *nauwelijks zalig wordt*, en van den andere, dat hij *bijna zalig wordt*. „Gij zijt niet verre van het Koninkrijk Gods.” Mark. 12 : 34, 1 Petr. 4 : 18.

De rechtvaardige kan *nauwelijks* zalig worden, dat is door vele smarten, hij zal naar den hemel gaan door vele droevige helleangsten.

De geveinsde zal met een *bijna* zalig worden, dat is: hij zal naar de hel gaan door veel schoone hoop van den hemel.

Twee dingen van gansch ernstige overdenking ontstaan hieruit. Het eene is: hoe dikwijls een geloovige zich kan misgrijpen, hoe laag hij kan vallen en nochtans ware genade hebben. Het andere is: hoe ver een geveinsde kan gaan in den weg naar den hemel, hoe hoog hij kan raken en nochtans geen genade hebben.

Een heilige kan dicht aan de hel komen en evenwel niet er in; de geveinsde kan opgetrokken worden langs den hemel en nooit daar een plaats krijgen.

De heilige kan bijna verloren gaan, en nochtans eeuwig zalig worden; de geveinsde kan bijna zalig worden, en nochtans absoluut verloren gaan.

Want een heilige op zijn slechtst, is werkelijk een geloovige; en de huichelaar op zijn best, is een loutere zondaar.

Eer ik kom tot eene verhandeling van de leer, moet ik drie dingen vooraf laten gaan, welke van groot nut zijn tot bevestiging voor de zwakgeloovigen, opdat zij door deze leer niet geschud, kleinmoedig gemaakt worden.

Ten eerste. Er is niets in de leer, dat voor zwakke Christenen tot aanstoot of ontmoediging dient. Het Evangelie spreekt

deze dingen niet tot gewonde zielen, maar tot de ontwaakte zondaars en bloote belijders.

Gelijk er niemand trager is dan zwakke geloovigen, om de beloften en vertroosting des Evangelies op zichzelf toe te passen, voor wie zij eigenlijk gesteld zijn; zoo is er niemand gereeder dan zij, om zich toe te passen de bedreigingen en stregheden des Woords, voor wie zij nooit gegeven zijn.

Zwakke Christenen zijn als de discipelen, toen Christus hun zeide: „*Een van u zal Mij verraden,*” degenen die onschuldig waren, zij verdachten zichzelf het meest, en daarom riepen zij: „*Meester, ben ik het?*” zoo ook zij, hoorende de zondaars bestraffen, of de geveinsden ontdekken, roepen terstond uit: „*Ben ik het?*”

Het is het gebrek van den huichelaar, onder de toets en ontdekking des Woords te zitten, en geen acht er op te slaan. En 't is het gebrek van teere zielen, droevige besluiten over hun eigen staat te trekken uit dingen, die hen niet met al raken.

Maar er is nochtans een groote nuttigheid in de leer voor alle ware geloovigen.

1. Om hen de standplaats te doen kennen, op wat grond zij zijn; en wel te letten, of het fundament van hunne hoop wel goed is, opdat zij niet op het zand, maar op een steenrots bouwen.

2 't Verwekt in ons een grootere verwondering, over de liefde Gods, die meer omtrent ons, dan over anderen is, door ons te brengen op den eeuwigen weg, terwijl zoo menigeen den weg naar 't verderf gaat; en met onze ziel over te brengen in een ware bekeering, daar zoo menig opgenomen is met een genadelooze belijdenis.

3. 't Wekt zeer op tot dien kostelijken plicht van hartdoorzoeking, opdat wij onszelf aan God oprecht vertoone.

4. 't Verbindt de ziel tot een dubbele naarstigheit, opdat zij gevonden mag worden niet alleen geloovig, maar volstandig in het geloof tot het einde toe.

Deze plichten, en zulke als deze zijn, maken deze leer tot een goed gebruik voor alle geloovigen; maar zij behoorden ze niet op te nemen als een struikelblok in den weg van hun vrede en troost.

Mijn oogmerk, te prediken over dit onderwerp, is niet, om de ziel dergenen te bedroeven, die Christus niet bedroefd wil hebben; 'k zal water brengen, niet om een rookende vlaswiek uit te blusschen, maar om dat valsche vuur uit te dooven, dat zondaars zelf ontstoken hebben, opdat hij niet met zijne consciëntie gestadig daarop aan te zetten, ten laatste in smarte nederligt.

Hetgeen ik voor heb, is, de hoogte, waar de zondaar zich op verlaat, te slechten, en niet om de hand van des geloovigen geloofs en aankleven te verzwakken: 't is om losse zondaars te wekken en in zekerheid te brengen, doch niet om zwakgeloovigen slaphartig te maken.

Ten tweede. Schoon velen ver, en zeer ver gaan, in den weg ten hemel, en nochtans te kort schieten; zoo zal die ziel, welke de minste ware genade heeft, nooit te kort komen. „De rechtvaardige zal zijn weg vasthouden.” Job 17 : 9. Al is 't, dat menigeen zeer verre gaat in den weg van plichten, (hetgeen ik hierna zal aantoonen) en echter misvalt, die ziel nochtans, die haar plicht waarneemt met de minste oprechtheid, zal 't nooit kwalijk gelukken. Want „Hij behoudt de oprechten van harte.” Ps. 7 : 11.

De minste mate van ware genade is evenzoo zaligmakende als de grootste; ze behoudt even zeker, hoewel niet zoo troostelijk. De minste genade geeft een volkomen intrest in het bloed Christi, waardoor wij ten volle gereinigd zijn, ook geeft zij een volkomen intrest in de sterkte en kracht Christi, waardoor wij zeker bewaard zullen worden. Christus bewaart het geloof in de ziel; en zoo worden wij „door de kracht Gods in het geloof bewaard tot de zaligheid.” 1 Petr. 1 : 5.

Ten derde. Die zoodanige waarheden, als dit zijn, kunnen hooren, zonder ernstige aandacht daaraan te schenken en onderzoek te doen, zijn in de oprechtheid van staat voor verdacht te houden.

Gij zult oordeelen, dat iemand haast bankroet zal moeten; die nooit zijn winkel eens opneemt, noch zijn boeken overziet; zoo houd ik zeker iemand voor een geveinsde, die nooit vierschaar houdt, noch handelt met zijn eigen hart.

Die in een stroom van plichten zich kan houden, zonder

stoot of twijfel van zijn staat, ik twijfel aan niemands staat meer dan aan den zijne. Wanneer een zieke van zijne ziekte ongevoelig is, wij besluiten dat hij doodelijke teekens vertoont.

Zoo ook, als zondaars geen gevoel hebben van geestelijken staat, 't is klaar, dat zij dood in zonden zijn, de teekenen van den eeuwigen dood vertoonen zij al.

Deze dingen vooropgesteld zijnde (die ik verzoek, dat gij doorgaans in uw zin wilt houden, terwijl gij met dit onderwerp uwen weg vordert), zoo kom ik nu te spreken van de leer, op eene particuliere en bijzondere wijze: „Dat er velen in de wereld zijn, die bijna, en niet meer dan bijna Christenen zijn.”

Ik zal de waarheid van deze voorstelling wat nader aantoonen door Schriftuurlijke blijken, die van deze zaak klaar en duidelijk spreken; en dan doorgaan tot een duidelijker vervolg.

I. Dê jongeling in het Evangelie, dient tot een voornaam bewijs van deze waarheid, Matth. 19 : 16 tot 23. Gij leest daar van een, die tot Christus kwam, om van Hem den weg des hemels te leeren; „Goede Meester” (zegt hij) „wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe?” Onze Heere Christus zegt tot hem: „Zoo gij in het leven wilt ingaan, bewaart de geboden;” en als Hij hem daarop verhaalt welke, zoo antwoordt hij: „Heere, al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af; wat ontbreekt mij nog?” Let nu maar, hoe het dezen mensch ging.

1. *Hij gehoorzaamde*; hij hoorde niet alleen de geboden Gods, maar hij deed ze; nu, de Schriftuur zegt: „Zalig is hij, die het Woord Gods hoort en hetzelfde doet.” Luk. 11 : 28.

2. *Hij gehoorzaamde ze alle*; niet dit of dat gebod, maar beide, èn dit èn dat; hij paste en deelde niet met God; of hij knipte en koos, die 't gemakkelijkst te doen waren, niet uit, en liet de rest blijven; neen, hij hield ze alle; „al deze heb ik onderhouden.”

3. *Hij gehoorzaamde altoos*; niet slechts uit sleur, maar met een gezetten ernst: zijne *weldadigheid* was niet als „Ephariums, gelijk een morgenwolke, die henen gaat; al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af.”

4. Hij beleed zijne begeerte, om meer te weten en te doen;

opdat hij vervullen mocht, hetgeen aan zijne gehoorzaamheid ontbrak, daarom ging hij tot Christus, die hem in zijn plicht onderwijzen zou: „*Meester wat ontbreekt mij nog?*” Zoudt gij niet denken, dat dit een goed man was? En hoe weinig komen er zoo ver.

En nochtans hoe ver hij ging, hij ging niet ver genoeg; hij was maar *bijna*, en niet meer dan bijna een Christen; want hij was een oprechte huichelaar; hij verliet Christus ten laatste, en hing zijne lusten aan.

Dit is dan een klaar bewijs van de waarheid van deze leer. II. Een tweede bewijs, is de gelijkenis van de *Maagden*, Matth. 25 : 1.

Ziet eens, wat een voortgang zij maakten, en hoe ver zij gingen in de belijdenis van Christus.

1. Zij worden genoemd *Maagden*, deze naam nu wordt in de Schrift, zoowel in 't Oude, als in het Nieuwe Testament, aan de heiligen Christi gegeven, Hoogl. 1 : 3. „Daarom hebben u de Maagden lief”: insgelijks Apoc. 14 : 4. De honderdvier-en-twintig duizend, die voor het Lam stonden, op den berg Sion, worden *Maagden* genaamd! *Maagden*, omdat zij zich niet besmet hadden, met de *verdorvenheden, die in de wereld zijn, door de begeerlijkheden*, 2 Petr. 1 : 4. Deze nu schenen van die soort te zijn, want zij worden *Maagden* genoemd.

2. *Zij namen hare lampen*, dat is, zij deden de belijdenis van Christus.

3. Zij hadden een zeker soort *olie in hare lampen*, zooals blijkt in vs. 8. Zij hadden eenige overtuigingen, ook hadden zij iets van 't geloof (hoewel niet 't geloof der uitverkorenen Gods) om hare belijdenis levendig te houden, en hare *lampen* brandende.

4. *Zij gingen*; haar belijdenis was niet ijdel, zij deden de plichten, gebruikten de ordonnantiën, en kwamen vele geboden na; zij vorderden zeer, zij gingen.

5. *Zij gingen voort*; zij gingen, en gingen uit, zij lieten nog velen achter, dit toont haar scheiding van de wereld.

6. *Zij gingen met de wijze maagden*, zij voegden zich bij hen, die zich gevoegd hadden bij den Heere; zij waren

metgezellen van hen, die metgezellen van Christus waren.

7. *Zij gingen uit, den Bruidegom te gemoet*: dit geeft te kennen haar zoeken en hoogachting van Christus.

8. Als zij de stem des Bruidegoms hoorden, *stonden zij op en bereidden haar lampen*, zij beleden Christus nog al hooger, en hoopten nu met den Bruidegom in te gaan.

9. Zij zochten naar ware genade. En zeggen wij niet, dat begeerte naar genade ook genade is? En 't is ook zoo, zoo ze waar en tijdig, oprecht en gepast is; ziet hier eene begeerte naar genade in deze maagden, *geeft ons van uwe olie*.

't Was een *begeerte* naar ware genade, maar 't was geen *ware* begeerte naar genade; ze was niet waar, omdat ze niet tijdig was; niet oprecht, omdat ze niet op haar pas kwam; het was te laat.

Hare dwaasheid bestond daarin, dat ze zich niet van olie voorzagen, als zij haar lampen namen; haar tijd van genade te zoeken moest zijn geweest wanneer *zij* tot Christus kwamen; het was te laat om die te zoeken, als Christus kwam tot *haar*. Zij moesten ze gezocht hebben, toen zij haar bezit opnamen; 't was te laat om dezelve te zoeken op de komst van den Bruidegom.

Daarom werden zij buitengesloten; en alhoewel zij riepen om binnen te komen: „Heere, Heere, doet ons open”; de Heere nochtans antwoordde haar: „Ik ken u niet.”

Gij ziet hoe ver deze maagden gingen, in Jezus Christus te belijden, en hoe lang zij daarin voortgingen, totdat de Bruidegom kwam; zij komen tot voor de deur des hemels, en daar (*gelijk de Sodomieten*) met hare handen op den drempel der heerlijkheid zelfs, gaan ze verloren.

Zij waren *bijna Christenen*, en niet meer dan bijna; bijna zalig, en nochtans verloren.

Gij, die belijders van het Evangelie zijt, aanschouwt en beeft; indien zij, die ons te boven zijn gegaan, den hemel niet binnen gaan, wat zal van ons worden, die zooveel bij haar te kort schieten?

Indien diegenen, die maagden zijn, die Christus belijden, die iets van 't geloof in haar belijdenis hebben (het is dan zoo het is) die eenige vrucht in haar geloof vertoonen, die

anderen overtreffen, die Christus zoeken, die haar belijdenis laten blijken en zich voegen naar haar belijdenis, ja die genade zoeken; zoo zulken maar bijna Christenen zijn, Heere, wat zijn wij dan?

Zoo deze twee getuigenissen niet genoegzaam zijn om deze waarheid goed te maken, ziet daar eene

III. En dat zal zijn uit 't Oude Testament, Jes. 58 : 2. Let eens op wat God van dat volk zegt, Hij geeft het een zeer hoog karakter; men zou denken, dat het een uitverkoren volk was.

„Zij zoeken Mij dagelijks en hebben een lust aan de kennis Mijner wegen, als een volk, dat gerechtigheid doet, en het recht zijns Gods niet verlaat; zij vragen Mij naar de rechten Mijner gerechtigheid, zij hebben een lust tot Mij te naderen.”

Ziet eens, hoe ver dezen gingen; zoo God niet gezegd had, dat zij verrot en ongezond waren, wij zouden haar als *bokken voor de kudde* geacht hebben, Jer. 50 : 8, en geplaatst onder de allerwaardigsten: Gij merkt wat nader.

1. „Zij zochten God”: Dit nu is het eigen karakter van een waren heilige, God te zoeken. Ware heiligen worden *zoekers Gods* genoemd, Ps. 24 : 6. „Dit is het geslacht dergenen, die naar Hem vragen, die uw aangezicht zoeken, dat is Jakob.” Ziet hier een geslacht dergenen, die God zoeken, en zijn deze niet de heiligen Gods? Er is meer.

2. „Zij zochten Hem dagelijks”: hier wordt de naarstigheid ondersteund door geduurzaamheid. In 't *Hebreeuwsch* staat *dag bij dag*; dat is iederen dag, van dag tot dag. Zij zochten Hem niet bijwijlen en tijden, noch in een tijd van zwarigheid en onderdrukking alleen, als menigeen doet. „Heere, in benauwdheid hebben zij U bezocht, zij hebben hun stil gebed tot U uitgestort, als Uwe tuchtiging over hen was,” Jes. 26 : 16. Velen, als God hen bezocht, dan bezoeken zij Hem, maar niet eerder; als God Zijn oordeelen uitgiet, dan storten zij hunne smeekingen. Zoo is de vroomheid der zeelieden; als door den storm hunne „wijsheid als verslonden wordt, dan roepen zij tot den Heere in hunne benauwdheid,” Ps. 107 : 27, 28. Velen roepen nooit tot God, voor zij ten einde raad zijn; nooit komen zij tot God om geholpen te worden; zoolang zij zichzelf kunnen helpen.

Maar deze nu, daar God van spreekt, zijn ijverigen in hun plichtplegingen; de anderen maken een deugd van noodzakelijkheid, maar dezen schijnen consciëntie te maken van de plichten, want God zegt: *zij zoeken Mij dagelijks*. Men zou zekerlijk denken, dat dit een merkteeken van oprechtheid was.

Job zegt van geveinsden: „God aanroepen te aller tijd,” Job 27 : 10 gewisselijk neen: maar dit volk riep God aan te aller tijd, zij zochten Hem *dagelijks*: Dit zijn immers geen geveinsden.

3. God zegt: „Zij hebben een lust aan de kennis Mijner wegen.” Dit, zou men zeggen, bevrijdt hen van de verdenking der geveinsdheid; want die zeggen tot God: „Wijkt van ons, aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust.” Job 21 : 14.

4. „Zij zijn als een volk, dat gerechtigheid doet.” Niet alleen als een volk, dat *gerechtigheid spreekt*, of ook *belijdt*, maar als een volk dat gerechtigheid *doet*, dat niet anders practiceert, dan wat recht en billijk is. Zij schenen naar het oordeel der wereld zoo goed als de besten.

5. „Zij verlaten het recht huns Gods niet.” Zij schenen oprecht in hun gronden, standvastig in hunne belijdenis, beter dan velen onder ons, die de plichten verwerpen en de ordonnantiën Gods verlaten; zij volhardden in hunne belijdenis, en verlieten de rechten van God niet.

6. „Zij vragen Mij,” zegt God, „naar de rechten Mijner gerechtigheid.” Zij willen hun eigen wil, den regel van recht en krom niet maken, maar de wet en wil van God; dies zij in al haar doen onder de menschen, geleid begeeren en beraden te worden door God. „Zij vragen Mij naar de rechten Mijner gerechtigheid.”

7. „Zij hebben een lust tot God te naderen.” Dit kan immers de wijze van een geveinsde niet wezen; „zal hij zich verlustigen in den Almachtige?” zegt Job. Neen, hij zal niet, Job 27 : 10. Hoewel God het opperste vermaak van den mensch is, hebbende alles in zich om liefde te bewijzen, zooals gezegd wordt van *Titus Vespasianus*, de geveinsde nochtans wil zich niet in God verheugen.

Voordat deze genegenheden geestelijk gemaakt zijn, is er geen begeerte tot de dingen, die geestelijk zijn. God is een

geestelijk Goed, en daarom kan de huichelaar zich niet in God verlustigen. Maar dezen zijn een volk, die „lust hebben te naderen.”

8. Zij waren lieden, die met *vasten* zich dikwijls bezig hielden, als te zien is in Jes. 58:3. „Waarom vasten wij en Gij ziet het niet aan” (zeggen zij). Dit nu is een plicht, welke niet alleen stelt en vordert ware genade in het hart, maar kracht van genade.

„Niemand” (zegt onze Zaligmaker, Matth. 9 : 17) „doet nieuwen wijn in oude lederzakken, anders bersten de lederzakken en de wijn wordt uitgestort.”

Nieuwe wijn is sterk en oude lederzakken zwak; en de sterke wijn breekt de zwakke vaten; deze reden geeft Christus, waarom Zijn discipelen, die nieuw bekeerden waren, (en nog maar zwak), niet geoefend waren in deze strenge tucht.

Maar dit volk, waarvan hier gewaagd wordt, waren lieden die dikwijls vastten, en hunne zielen zeer *kwelden*, ja zichzelf uitmergelden door gedurige oefeningen van nederigheid.

Dit was dan gewis nieuwe wijn *in nieuwe lederen zakken*, dit moest noodzakelijk een volk sterk in genade zijn; hier schijnt genade te wezen niet alleen in waarheid, maar ook in kracht. En niettegenstaande dit alles, waren zij niet beter dan een geslacht der huichelaars. Zij maakten een Goddelijken spoed en voortgang, en kwamen zeer ver; maar zij gingen niet ver genoeg; zij werden, nadat ze 't al gedaan hadden, door God verworpen. Ik hoop, dat hiermee de waarheid van dit stuk genoegzaam verzekerd en bevestigd is, dat *iemand kan zijn* (ja dat zeer velen zijn) *bijna, en nochtans niet meer dan bijna Christenen*.

Tot een nader vervolg nu van deze zaak, zal ik

1°. „Stap bij stap u toonen, hoe ver iemand kan gaan, tot wat hoogte hij kan geraken, wat een netten en bijzonderen loop hij kan doen in den godsdienst, en echter maar bijna een Christen zijn, als alles gedaan is.”

2°. „Hoe en waar vandaan het komt, dat een mensch zoo ver gaat, dat hij bijna een Christen wordt.”

3°. „Waarom zij maar bijna Christenen zijn, wanneer zij al zoo ver gegaan zijn.”

4°. „Wat de reden is, waarom iemand die zoo ver gaat, dat hij bijna een Christen wordt, nochtans niet verder gaat dan tot een bijna Christen te wezen.”

„Hoe ver iemand kan gaan in den weg ten hemel, en nochtans maar bijna een Christen kan zijn.”

Dat zal ik u toonen in *twintig* bijzonderheden.

1. „Iemand kan groote kennis hebben; hij kan veel weten van God en Zijn wil, en veel van Christus en Zijne wegen, en nochtans maar bijna een Christen zijn.”

Want schoon er geen genade kan zijn zonder kennis, nochtans kan er groote kennis zijn, waar geen genade is. Verlichting gaat dikwijls voor, waar bekeering nooit volgt. 't Onderwerp van de kennis is het verstand, 't onderwerp van de heiligheid is de wil. Een mensch nu kan zijn verstand verlicht hebben, en echter zijn wil niemendal geheiligd. Hij kan een verstand hebben om God te kennen, en nochtans mag hem een wil ontbreken om God te gehoorzamen. De *Apostel* verhaalt ons van sommigen, „die wanneer zij God kenden, Hem nochtans als God niet verheerlijkten,” Rom. 1 : 21.

Om een mensch geheel een Christen te maken, moet er *licht* in het *hoofd*, en *hitte* in het *hart* wezen, kennis in het verstand, en ijver in de genegenheden. Sommigen hebben ijver en geen kennis, dat is een blinde vroomheid, sommigen hebben kennis en geen ijver, dat is een vruchteloze onderneming, maar waar kennis met ijver te zamen gevoegd is, dat maakt een waar Christen.

Tegenwering. „Maar wordt er niet gezegd: dit is het eeuwige leven dat zij U kennen, den eenigen waren God en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt?” Joh. 17 : 3.

Antwoord. Alle kennis van God en Christus geeft de ziele geen recht tot het eeuwige leven. Want hoe zouden anders de duivelen verloren gaan, die meer kennis van God hebben dan alle menschen op deze wereld; want, schoon zij door hun val hunne heiligheid verloren, hunne kennis hebben zij behouden.

Zij worden genoemd *Daimones*, wegens hunne kennis, en echter zijn ze *Diaboli*, wegens hunne boosheid nog duivelen blijvende.

Kennis mag het hoofd vervullen, maar ze zal het hart niet verbeteren, zoo er niet iets anders is. De *Farizeën* hadden veel kennis. „Ziet gij wordt een Jood genoemd, en rust op de wet, en roemt op God; en gij weet Zijn wil enz.,” nochtans waren zij een geslacht der geveinsden. Och, hoevelen zijn, beladen met kennis, naar de hel gevaren. Rom. 2 : 17, 18.

Schoon het waar is, dat 't het eeuwige leven is God te kennen en Jezus Christus, niettemin is het alzo waar, dat menigeen God kent en Jezus Christus, die nooit het eeuwige leven zal zien.

Gij moet weten, dat er tweeërlei kennis is; de eene is gemeen, maar niet zaligmakende; de andere is niet gemeen, maar zaligmakende; gemeene kennis is die, welke slechts zweeft in de hersenen, maar die geen invloeiing of beweging heeft op het hart. Deze kennis kunnen de verworpenen hebben. „Bileam zag Christus van de hoogte der steenrotsen, en van de hëuvelen aanschouwde hij Hem,” Num. 23 : 9. De *naturalisten* zeggen, dat er een parel in het hoofd van een *pad* is; haar buik nochtans is vol vergift. In *Frankrijk* zijn *bessen*, die zij noemen *uve d'épine*, de druif van een doorn. De gemeene kennis, de parel in het hoofd van een pad, de druif, die op de doornen wast, kan gevonden worden in een onheilig mensch.

Dan is er ook eene zaligmakende kennis van God en Christus; dezelve sluit in de toestemming van het hart en 't consent van den wil; dit is een kennis, die 't geloof in zich bevat. „Door zijn kennis zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken.” Jes. 53 : 11. Deze kennis is die, welke leidt tot het eeuwige leven. Nu, wat mate van kennis 't ook wezen mag, die iemand heeft van God en Jezus Christus, indien het niet is deze zaligmakende kennis, kennis gevoegd met gewilligheid en toeëigening, hij is maar een bijna Christen.

Die alleen kent God recht, die weet hoe hij Hem moet gehoorzamen, en die Hem gehoorzaamt naar de kennis, die hij van Hem heeft; „Allen, die Zijne bevelen doen, hebben goed verstand.” Ps. 111 : 10. Alle kennis zonder deze maakt een mensch het beeld van *Nebucadnezar* maar gelijk, hetwelk een „hoofd had van goud en voeten van leem.”

Sommigen weten, om maar te weten.

Sommigen weten, om maar geweten, of gekend te worden.

Sommigen weten, om te denken 't geen zij weten.

Nu te weten, om maar te weten, is nieuwsgierigheid.

Te kennen, om gekend te worden, is ijdele eer.

Maar te weten, om te denken hetgeen wij weten, is een Evangelische plicht.

Dit maakt een mensch een volkomen Christen; het ander zonder dit maakt een mensch bijna en niet meer dan *bijna* een Christen.

2. „Iemand kan groote en bijzonder groote, ja geestelijke gaven hebben, en nochtans maar bijna Christen zijn.” De gave des gebeds is een geestelijke gave; deze nu kan iemand hebben en nochtans bijna een Christen zijn; want wat anders is de gave des gebeds en wat anders de genade des gebeds. De gave van prediken en profeteeren is een geestelijke gave, 1 Cor. 12 : 10; deze kan iemand hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn. *Judas* was een groot leeraar, en zoo ook degenen, welke eens tot Christus zullen komen en zeggen: „Heere, Heere, hebben wij niet in Uwen Naam geprofeteerd en in Uwen Naam duivelen uitgeworpen” enz., Matth. 7 : 22. Gij moet weten dat niet de gaven, maar de genade iemand tot een Christen maken, want

a. Gaven zijn een gemeen werk des Geestes; iemand kan al de gaven des Geestes deelachtig zijn, en nochtans een verworpene wezen; want daarom worden zij *gemeen* genoemd, omdat ze zonder onderscheid aan goeden en kwaden door den Geest worden uitgedeeld, zoowel aan ongeloovigen als aan geloovigen. Die genade hebben, hebben ook gaven; en die geen genade hebben, kunnen dezelfde gaven hebben, want de Geest werkt in beide, wat meer is, in dezen zin genomen kan 't zijn, dat een die geen genade heeft, onder een grooter werk des Geestes is, dan een die veel genade heeft. Een genadeloos *belijder* kan grooter gaven hebben dan de heiligste *geloovige*. Hij kan in bidden en prediken *hen* verre overtreffen, maar in oprechtheid en eenvoudigheid kunnen *zij hem* te boven gaan.

b. Gaven zijn ten nutte en gebruik van anderen; zij zijn

in ordine ad alium, gelijk men in de scholen spreekt tot voordeel en stichting van anderen, zoo zegt de Apostel: 1 Cor. 12 : 7: „Zij zijn gegeven tot hetgeen oorbaar is.”

Iemand nu kan een ander stichten met zijne gaven en nochtans zelve onstichtelijk zijn; hij kan profijtelijk zijn voor anderen, en nochtans onprofijtelijk voor zichzelf.

De raaf was een onreine vogel, God gebruikte ze evenwel om Elia te spijzigen; hoewel zij niet goed tot spijze was, was ze goed om de spijze te brengen; een lam man mag met zijn kruk u den rechten weg wijzen, en toch geen kracht hebben om zelf daarin te wandelen. Een scheeve kleermaker kan wel een goed kleed maken voor een lichaam, ofschoon het hem niet past die het maakte, wegens zijn scheefheid. De kerk (Christus' besloten hof) kan bewaterd worden door een houten goot; de zon kan haar stralen schieten door een vuil glas en het veld kan wel bezaaid worden door een be-
morste hand.

De krachtdadigheid van het Woord hangt niet aan het gezag van hem, die het spreekt, maar aan het gezag van God, die het zegent. Zulks dat een ander bekeerd kan worden door mijn prediken, desniettegenstaande kan ik een *verworpene* wezen. *Bileam* deed een klare en bewonderenswaardige profetie van Christus, nochtans trok hij er geen voordeel van. „Daar zal eene ster voortgaan uit Jakob, en er zal een scepter uit Israël opkomen”; maar *Bileam* nochtans en zal er niet bij opdoen; „Ik zal hem zien, maar nu niet, ik zal hem aanschouwen, maar niet nabij.” Num. 24 : 17.

God kan iemands gaven gebruiken, om een ander tot Christus te brengen, hoewel hij, wiens gaven God gebruikt, vreemd aan Christus kan wezen; iemand kan een ander in 't geloof versterken, en hij zelf nochtans mag in het geloof een vreemdeling zijn. *Pendleton*, ten tijde van *Koningin Maria*, sterkte en bemoedigde een *Sanders* en te staan in de Waarheid, die hij gepredikt had om derzelve met zijn bloed te verzegelen, en naderhand werd hij zelf een afvallige. *Sculletus* verhaalt van een *Johannes Spicerus*, een vermaard prediker te *Augsburg* in *Duitschland*, in het jaar 1523, welke het Evangelie zoo krachtig predikte, dat vele groote *hoeren*

bekeerd en goede Christenen werden, toch ging hij daarna zelf over tot de Roomschen, en had een deerlijk einde. Eene kaars kan helder schijnen, om anderen te lichten bij hun werk, toch gaat zij eindelijk uit in een vuilen stank.

c. 't Is boven de macht van de grootste gaven, het *hart te veranderen*. Iemand zou kunnen prediken als een Apostel, bidden als een Engel, en toch een hart van een duivel hebben. De genade alleen kan het hart veranderen; de *grootste gave* kan het *niet* doen, maar de minste genade is daar bekwaam toe; gaven mogen iemand geleerd maken, maar genade maakt den mensch een geloovige. Zoo dan de gaven het *hart niet kunnen veranderen*, dan kan iemand wel de *grootste gaven* hebben, en toch maar *bijna* een Christen zijn.

d. Velen zijn beladen met gaven *naar de hel gegaan*; ongetwijfeld had Judas groote gaven, want hij was een leeraar des Evangelies, en onze Heere Jezus Christus zou hem anders niet tot dat werk verkoren hebben, noch hem daartoe bekwaam geacht hebben, Judas toch, is *gegaan naar zijne eigene plaats*; de *Schriftgeleerden* en *Farizeën* waren lieden van bijzondere gaven, en toch *waar is de wijze, waar is de Schriftgeleerde?*

Het woord des Kruises is dengenen, die verloren gaan, dwaasheid. 1 Cor. 1 : 18.

Die *verloren gaan*, wie zijn die? Wie? De wijzen en geleerden beiden onder Joden en Grieken; dezen worden genoemd, degenen die *verloren gaan*. „Surgent indocti et rapiunt cœlum dum nos cum doctrina nostra in Gebennam detrudimur,” zeide een groot Bisschop, als hij een arm schaapherder zag weenen over een pad; de slechte ongeleerde wereld neemt den hemel in, terwijl wij met al onze geleerdheid in de hel storten.

Drie dingen zijn er voor ons te betrachten, zoo wij ooit het verderf willen ontgaan: 1. Wij moeten ten volle overtuigd wezen van zonden. 2. Wij moeten waarlijk vereenigd zijn met Christus. 3. Wij moeten aangenomen zijn onder 't Verbond der genade. Nu, de grootste gaven kunnen ons niet helpen aan een van alle. Zij kunnen geen volkomene overtuiging werken. Zij kunnen onze vereeniging niet opwerken. Zij kunnen ons niet brengen in de betrekking van het verbond.

En bijgevolg kunnen zij ons niet bewaren voor het eeuwige verderf; dit zoo zijnde, kan ook iemand de grootste gaven hebben, en toch maar bijna een Christen zijn.

e. Gaven kunnen versterven en afgaan; zij zijn het verderf niet boven 't hoofd; van de genade is het zeker, dat ze nooit zal bezwijken, maar van de gaven niet; de genade is onverderfelijk, schoon de gaven het verderf onderworpen zijn. Genade is een „springader, die geen wateren ontbreken,” Jes. 58 : 11, maar de stroomen van gaven kunnen opdrogen. Indien de genade verderfelijk is in haar eigen natuur, als zijnde *maar een schepsel*; nochtans is zij onverderfelijk, ten opzichte van haar bewaarder, als zijnde het *nieuwe schepsel*; Hij, die het in ons schiep, zal het in ons bewaren; en die het in ons *begon*, zal het ook *volbrengen*, Hebr. 12 : 2. Gaven hebben hare wortels in de natuur, maar de genade heeft ze in Christus: en daarom, schoon de gaven kunnen versterven en verwelken, de genade zal eeuwig staan blijven.

Zoo dan de gaven vergankelijk zijn, dan kan hij, die de *grootste gaven* heeft (hoewel degene, die de *minste genade* heeft, een Christen is), toch maar bijna een Christen zijn.

Tegenwering. Maar beveelt ons de Apostel niet: „ijvert naar de beste gaven?” 1 Cor. 12 : 31.

„Waarom moeten wij er naar trachten, en met ijver naar trachten, zoo zij tot de zaligheid niets doen?”

A n t w o o r d. Gaven zijn goed, maar zij zijn het beste goed niet; zij zijn kostelijk, maar nog is er wat kostelikers; zoo vervolgt het in hetzelfde vers; „en ik wijs u een weg, die nog uitnemender is.” Een mijtje genade is meer waard dan een talent gaven; gaven mogen ons *rijk* maken *bij de menschen*, maar de genade, die maakt ons *rijk bij God*. Onze gaven zijn ten nutte van anderen, maar de genaden zijn tot profijt van ons zelve; dat, waarmee ik een ander voordeel doe, is goed, maar waarmee ik mij zelve voordeel doe, is beter, Luk. 12 : 21.

Omdat dan de gaven goed zijn, daarom behoorden we er naar te trachten, maar omdat ze het beste goed niet zijn, daarom behoorden we er niet in te rusten; wij moeten naar gaven staan, om anderen goed te kunnen doen, opdat ze

gesticht worden, en wij moeten naar genade trachten, ter wille onzer eigen ziel, opdat ze mag behouden worden; want wie ook verbeterd mocht wezen door onze gaven, wij nochtans zullen onvruchtbaar zijn zonder genade.

3. „Iemand kan breed voordoen in zijn godsdienst, veel wezen in uiterlijke plichten van Godzaligheid, en nochtans maar bijna een Christen zijn.”

Let daartoe op hetgeen Christus zegt, Matth. 7 : 21: „Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der Hemelen”; dat is, niet iedereen, die belijdenis doet van Christus, zal daarom voor een waar discipel van Christus gehouden worden; „zij zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn,” Rom. 9 : 6. Noch zijn zij niet allen Christenen, die belijdenis doen van den godsdienst.

Wat een deftige belijdenis had *Judas*; hij volgde Christus, hij verliet alles voor Christus, hij predikte het Evangelie van Christus, hij wierp duivelen uit in Christus' Naam, hij at en dronk aan Christus' tafel; en nochtans *Judas* was maar een geveinsde. De meeste belijders zijn als de leliën, schoon in het oog, maar vuil in het handelen; of als peper, heet in den mond, maar koud in de maag. De fijnste boord kan wel gelegd worden op het grofste laken.

't Is een groot bedrog, het wezen van onzen godsdienst af te meten naar de breedte onzer belijdenis; en te oordeelen van de sterkte van onze genaden, naar de lengte van onze plichten. De *Schriftuur* spreekt van sommigen, welke „hebben eene gedaante van Godzaligheid, en de kracht daarvan verloochend.” 2 Tim. 3 : 5. De kracht verloochend, dat is, zij leven niet in de oefening van die genaden, welke zij in hunne plichten voorgēven. Die een gelaat van vroomheid vertoont door een bijzondere belijdenis en nochtans geen Godzaligheid oefent door een heiligen wandel, die heeft de gedaante, maar de kracht daarvan verloochend. *Hugo* vergelijkt dezulken bij den *struisvogel, qui alas habet, sed non volat*, die vleugels heeft, maar niet vliegt; velen hebben de vleugels van een goede belijdenis; maar ze gebruiken ze niet om te vliegen in geestelijke bewegingen en heiligen wandel.

Om de waarheid hiervan te ontdekken, dat iemand een

hooge belijdenis van godsdienst kan hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn, zoo merkt op deze vier blijken:

a. Zoo iemand den godsdienst kan belijden, en nochtans nooit een veranderd hart hebben, noch zijn staat verbeterd, dan kan hij een groot belijder zijn, en nochtans maar bijna een Christen.

Nu men kan den godsdienst belijden, en nochtans nooit zijn hart veranderd hebben, noch zijn staat vernieuwd. Hij kan een volstandig hoorder van het Woord zijn, en nochtans een zondaar blijven; hij kan dikwijls komen aan de Tafel des Heeren, en echter als een zondaar weggaan, gelijk hij kwam; wij moeten niet meenen, dat juist de plichten, *ex opere operato*, en de genaden samen gaan. Menige ziel is bekeerd geworden onder eene ordonnantie door Christus, maar nooit is er een ziel bekeerd door eene ordonnantie zonder Christus. Worden nu al degenen, die zich onder de ordonnantiën houden van Christus, tot bekeering gebracht? Gewisselijk neen; want „sommigen is het Woord een reuke des doods ten doode.” 2 Cor. 2 : 16. Dit zoo zijnde is het klaar en duidelijk, dat iemand den godsdienst belijden en nochtans maar bijna een Christen zijn kan.

b. De mensch kan den godsdienst belijden, en leven onder den schijn van Godvruchtigheid, in huichelarij en geveinsdheid. Jes. 48 : 1. „Hoort dit, gij huis Jakobs, die genoemd wordt met name Israëls en uit de wateren van Juda voortgekomen zijt; die daar zweren bij den Naam des Heeren en vermelden den God Israëls, maar niet in waarheid noch in gerechtigheid.” Wat dunkt u hiervan? „Zij vermeldden den God Israëls,” daar is haar belijdenis, „maar niet in waarheid noch in gerechtigheid,” daar is het bedrog; en 't is zeker, daar kon geen geveinsdheid wezen ten opzichte van den godsdienst, zoo het niet was onder een vertooning van godsdienst; want die Godloos, vleeschelijk en onrein inwendig is, en zich zoo uitwendig vertoont, die is geen geveinsde, maar hij schijnt wat hij is; maar hij, die 't eene schijnt te meenen, en in het andere zich tegenovergesteld vertoont, zijnde vleeschelijk en onheilig, en zich voordoeft als goed en heilig, zoo een is een geveinsde.

Dus bepalen de Casuïsten de geveinsdheid te zijn, eene

nagemaakte heiligheid; dit komt zeer wel overeen met het Grieksche woord *hypocrites*, hetwelk van *hypocrinomai* is af te leiden, of iets uit te beelden.

En ten einde hebben de *Hebreëen* twee woorden om de huichelaars te noemen: *Panim*, hetwelk beteekent gedaante, en *Chanepim*, hetwelk nabootsen beteekent van *Chanaf*, veinzen, zoodat deze een geveinsde is, die den godsdienst vertoont, en draagt de gedaante van heiligheid; en echter is hij zonder de genade van heiligheid; hij vertoont in 't nabootsen iets te zijn, hetgeen hij niet inderdaad is; hij draagt een vorm van Godvruchtigheid van buiten, alleen als een deksel van een goddeloos hart van binnen. Hij heeft eene *belijdenis*, opdat men hem niet van goddeloosheid zou verdenken, doch het is *maar* een belijdenis en daarom is hij godloos.

Hij is een *godsdienstige* huichelaar; *godsdienstig* omdat hij het voorgeeft te wezen, en nochtans een huichelaar, omdat hij het *maar* voorgeeft; hij is als veel lieden, die de tering hebben, welke nog redelijk welgedaan schijnen en echter een verrotte long hebben; of als sommige appelen, die een schoone schil, maar een bedorven klokhuis hebben; menigeen schijnt rechtvaardig, die alleen in schijn rechtvaardig is.

Dit zoo zijnde, dan kan iemand den godsdienst belijden en toch maar bijna een Christen zijn.

c. Manier en gewoonte kan iemand een belijder maken; gelijk er velen zijn, die dit of dat kleed dragen, niet omdat ze er warmer in zijn, of dat het meer heeft boven een ander, maar slechts maniershalve.

Menigeen draagt gepoederd haar, besmeerde aangezichten, strikken en veeren op het hoofd etc. tot geen ander doeleinde, dan om modieuze gekken te wezen.

Zoo belijden velen den Christelijken godsdienst, niet omdat de middelen der genade het hart verwarmen, of dat zij eenige uitnemendheid zien in de wegen Gods boven die der wereld, maar enkel om den sleur te volgen; ik wilde, dat ik niet mocht zeggen, dat het waar was van onze dagen, dat, omdat de godsdienst zoo verheven is geweest, dien velen hebben aangenomen; het is een voordeelige nering geweest, daarom wil iedereen daarvan zijn.

Godsdienst op crediet maakt veel belijders, maar weinig Godvruchtigen; maar wanneer de godsdienst lijdt, dan zijn de aanhangers niet talrijker dan de bekeerden; want gewoonte maakt het eerste en consciëntie het laatste. Die een belijder van den godsdienst is enkel uit sleur, als het wel gaat, zal nooit om Christus' wille een martelaar zijn, als de godsdienst lijdt. Die zich houdt aan de Waarheid, om er wel bij te varen, zal ze verlaten als hij zich aan Christus alleen zou moeten houden.

Men zegt, dat wanneer een huis wil vallen, de ratten en muizen het verlaten; zoo lang het huis nog sterk is, dat ze onder het dak zich mogen verbergen, houden zij zich daar op, maar langer niet, opdat het huis bezwijkende, de val hen niet zou treffen, en daar ze vernachten in den top, niet liggen zouden op den grond.

Broeders, mag ik niet zeggen, dat wij een geheelen hoop ongedierte, ratten en muizen in de kerk hebben, die onder haar dak het zoo lang houden, als ze zich daaronder verschuilen mogen; maar die ze verlaten, wanneer zij met lijden bedrukt wordt, opdat zij vallende, de val niet op hen kome. Ik zou oordeelen, dat dit de minste reden niet is, waarom God het wagenrad over de belijdenis van den godsdienst gebracht heeft, namelijk om het ongedierte uit te roeien. Hij schudt de fundamenten van het huis, opdat deze ratten en muizen het dak zouden verlaten; niet om het omver te stooten; maar om hen daarvandaan te drijven: gelijk de *landman* zijn *tarwe*, om die van *kaf* te zuiveren. Rustige dagen des Evangelies verwerpen geveinsdheid; maar het lijden om den godsdienst toont de oprechtheid.

Zoo dan manier en gewoonte vele belijders maakt, zoo kan iemand den godsdienst belijden „en toch maar bijna een Christen zijn.”

d. Indien er velen onder eene belijdenis van Godzaligheid *verloren* gaan, dan kan iemand den godsdienst belijden, en toch maar „bijna een Christen zijn.”

Dit nu toont de Schriftuur klaar, dat men onder de heerlijkste belijdenis kan verloren gaan. Christus vloekte den *vijgeboom*, die bladeren en geen vruchten had. Er wordt

gezegd in Matth. 8 : 12, dat de „kinderen des Koninkrijks zullen buitengeworpen worden in de uiterste duisternis.” Wie waren dit anders, dan degenen die het eenige volk Gods waren door de belijdenis, die zijn „verbond maakten met offeranden,” Ps. 50 : 5, dezen toch zouden buitengeworpen worden. Gij leest in Matth. 7 : 22: van sommigen, die zeer roemden op hunne Christelijke belijdenis, op hoop, dat deze hen zou behouden; „Heere” (zeggen zij) „hebben wij niet in Uwen Naam duivelen uitgeworpen, geprofeteerd en vele krachten gedaan?” Maar wat antwoordt nu de Heere Christus daarop? vs. 23: „Dan zal Ik hun aanzeggen: Gaat weg van Mij, Ik heb u nooit gekend.”

Let wel, hier zijn er die profeteeren in Zijn Naam en nochtans verloren zouden gaan in Zijn toorn, die in Zijn Naam duivelen uitwierpen, en daarna zichzelf zouden buitenwerpen; in Zijn Naam vele groote wonderen deden, nochtans gaan zij verloren om hunne goddelooze daden.

De belijdenis van den godsdienst zal den mensch niet beter voor het verderf bewaren, dan een schip bevrijd zal wezen van schipbreuk, omdat het den naam draagt van *geluk*, en *behouden reis*.

Gelijk velen ten hemel gaan, met de vreeze der hel in hunne harten, zoo gaan er velen naar de hel met den Naam van Christus in hunne monden. Indien dan menigeen onder de belijdenis der Godzaligheid verloren gaat, zoo kan iemand wezen onder eene hooge belijdenis van godsdienst, en echter maar *bijna* een Christen zijn.

Tegenwering. Maar zegt niet de Heere Christus zelve, Matth. 10 : 32: „Die Mij belijden zal voor de menschen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, die in den hemel is.” Dat nu Christus zegt, dat Hij ons belijden zal voor den Vader, is evenveel of Hij ons toezegging doet van het eeuwige leven; want zoo Christus Jezus ons belijdt, God de Vader zal ons nooit verstooten.

A n t w o o r d. 't Is zoo, die Christus belijdt, zal Hij ook belijden; en 't is immers waar, dat deze belijdenis staat op een belofte van zaligheid. Maar gij moet weten, dat elke belijdenis niet van dien aard is. 't Is wat anders, eene simpele

belijdenis te doen van Christus, en dezelve te vertoonen in kracht. Hier wordt zulk eene belijdenis gemeend, die een levende getuigenis geeft van Christus, in een tijd, wanneer de kerk verdrukt wordt, en niet slechts een doode uiterlijkheid in een tijd, wanneer de godsdienst bloeit. Het eene is, zijn wegen te kiezen en zich daaraan te houden; het andere is, voor dezelve pleiten, en op het wèl leven niet veel te letten. Verhoog te doen van de Waarheid, kan zijn uit geveinsde liefde tot de wegen van Christus; maar zich daaraan over te geven, komt uit eene gewortelde liefde tot den Persoon Christus.

Christus slechts te belijden is: Hem aan te nemen als niemand hem verzaakt; Christus in kracht te vertoonen, is: voor Hem te spreken, en voor Hem te lijden, als Hij van anderen wordt tegengestaan. Geveinsden doen het eerste, maar martelaars ook het laatste. Het eene is, met den stroom af te zwemmen; het andere, tegen den stroom op te zwemmen. Velen nu zwemmen met den stroom als doode visschen, die niet tegen den stroom kunnen zwemmen met de levende visschen. Er zijn er, die Christus belijden, en Hem niet willen erkennen; en derhalve, niettegenstaande hunne belijdenis, nochtans *maar bijna Christen zijn*.

4. Om nog wat nader te komen. „Iemand kan ver gaan in den strijd tegen zijn zonden, en echter maar bijna een Christen zijn.” Hoe ver dit zich uitstrekt, zal ik u toonen in zeven gewichtige bewijsredenen.

Ten eerste. Een mensch kan „overtuigd wezen van zonde,” en toch maar bijna een Christen zijn, want:

a. Overtuiging kan zoowel natuurlijk wezen, als geestelijk; 't kan voortkomen uit een natuurlijke consciëntie, verlicht door 't Woord, zonder het dadelijke werk des Geestes, de zonde op 't harte drukkende.

b. De overtuiging kan zonder uitwerking wezen; zij neemt veeltijds af, en eindigt niet in ware bekeering; het gaat in dezen, als de kerk van zichzelf getuigt, Jes. 26 : 18: „Wij waren bevrucht, wij hadden de smarten, maar wij hebben niet dan wind gebaard.” Dit zijn haar klachten ten opzichte der vruchteloosheid van hare verdrukking, en het mag der

meesten klacht zijn vanwege de vruchteloosheid hunner overtuiging.

c. Velen houden overtuiging van zonden voor ware bekeering van zonde, en daarop zitten zij neder en rusten in hunne overtuiging. Die droeve klacht doet God over Efraïm, Hos. 13 : 13: „Efraïm is een onwijs kind, want anders zou hij geen tijd in de kindergeboorte blijven staan.” Zoo dan, indien de overtuiging alleen kan zijn uit een *natuurlijke consciëntie* zoo ze zonder uitwerking kan wezen, zoo men *misgrepen* daarin kan hebben, en in die als in ware bekeering rusten, zoo kan iemand overtuiging hebben, en maar *bijna* een Christen zijn.

Ten tweede. „Men kan treuren om de zonden en nochtans maar bijna een Christen zijn”; zoo deed *Saul*, zoo deed *Ezau*, om 't verlies van zijn geboorterecht, hetwelk zonde was; daarom wordt hij van den Geest Gods een *onheilige* genoemd; nochtans zocht hij het zorgvuldig met tranen weder. Hebr. 12 : 16, 17. *Tegenwering.* „Maar spreekt Christus zulken, die treuren niet zalig?” Matth. 5 : 4: „Zalig zijn ze die treuren”; die dan treurt over zijne zonden is in een goeden staat; gij ziet, zegt *Nazianzenus*, „dat de zaligheid gevoegd is met de droefheid.”

Antwoord. 't Is waar, dat degenen die treuren over hunne zonden, in dien zin als Christus daarvan spreekt, zalig zijn; maar daarom maakt ons al het treuren over de zonde niet zalig. Want:

Oprecht treuren over de zonden moet voortvloeien uit een geestelijke overtuiging van het kwaad, de snoodheid, en verdoemelijke natuur der zonde.

Allen nu, die treuren over hunne zonden, doen het niet uit eene rechte bewerking van geestelijke overtuiging op de ziel; zij hebben dat eigenlijke gevoel van het kwaad en de gruwelijkheid der zonde niet.

Oprecht treuren over de zonde is meer om het kwaad, dat er *in* de zonde is, dan om het kwaad, dat er *van* de zonde komt; meer, omdat zij God onteert, Christus wondt, den Geest bedroeft, en de ziel walgelijk maakt voor God, dan omdat ze de ziel verdoemt.

Nu, daar zijn velen die weenen over de zonde, niet zoozeer om het kwaad, dat er in is, maar wel om het kwaad, dat ze met zich sleept. In de hel is ook treuren over de zonde, gij leest in Matth. 8 : 12: „dat daar weening der oogen is.” De verdoemde schepselen weenen eeuwiglijk; daar is niets dan droefheid en geen troost, gelijk er in den hemel vrede is zonder onrust, vreugde zonder droefheid, zoo is er in de hel onrust zonder vrede, droefheid zonder blijdschap, weenen en huppelen zonder einde; maar dit is alleen om het kwaad, dat zij voelen door de zonde, en niet om het kwaad, dat er is in de zonde. Zoodat een mensch kan *rouwklagen* over zijne zonden, en nochtans maar *bijna* een Christen zijn; 't kan hem smarten als hij denkt, dat hij om zijn zonden verloren zal gaan, daar 't hem niet ter harte gaat, dat hij door zijne zonden onrein en bevekt is.

Ten derde. „Iemand kan eene breede belijdenis van zonden voor God en anderen maken, en nochtans maar bijna een Christen zijn.”

Hoe volmondig beled *Saul* zijne zonden aan David. 1 Sam. 24 : 17, en 26 : 21. „Ik heb gezondigd (zegt hij), gij zijt rechtvaardiger dan ik! Ziet, ik heb zottelijk gedaan, en heb zeer grootelijks gedwaald.” *Judas evenzoo*, Matth. 27 : 4: „Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed.” Nochtans waren *Saul* en *Judas* beiden van God verworpen; zoodat iemand zijne zonden kan belijden en nochtans maar bijna een Christen zijn.

Tegenwering. „Maar zijn zonden te belijden, is dat niet het merkteeken van een kind Gods?” Zegt de Apostel niet, indien wij onze „zonden belijden, God is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons dezelve vergeve.” 1 Joh. 1 : 9. Niemand is ooit buiten den hemel gehouden, omdat hij zijn kwaad beled, alhoewel aan velen de hemel geweigerd is om hun gemeend goed. *Juda* beteekent in 't Hebreeuwsch *belijdenis* en *Juda* kreeg het koninkrijk voor *Ruben*; belijdenis der zonden is de weg naar het Koninkrijk der hemelen.

Antwoord. Daar zijn er, die hunne zonden belijden en behouden worden; daar zijn anderen, die hunne zonden belijden en verloren gaan.

a. Velen belijden hunne zonden alleen uit gewoonte en niet uit consciëntie; gij zult er vinden, die nooit bidden zullen of zij maken eene lange belijdenis van zonden, welke echter nooit 't gewicht en den last daarvan op hunne consciëntie voelen.

b. Velen zullen kleine zonden belijden en groote bedekken, gelijk die ellendige bij *Plutarchus*, welke klaagde over zijn vinger, terwijl zijn lever verrot was.

c. Velen belijden hunne zonden in 't algemeen, of zij be- kennen, dat zij zondaars zijn; en zij zien en spreken nochtans weinig van hunne particuliere zonden; eene geteelde belijdenis (als iemand zegt) is schier even kwaad als een geteeld geloof.

Integendeel, waar de belijdenis goed is, daar zal ze nauwer zijn, en bijzonder gaan over die zonden, welke de voor- naamste zijn. Zoo beled David zijne bloedschulden en overspel, Psalm 51 : 4, 14; en Paulus zijne Godslasteringen, vervolgingen en verdrukkingen tegen de heiligen, 1 Tim. 1 : 13, 15. 't Is een kwade zaak, de menschen te hooren zeggen, dat ze groote zondaars zijn, en dat ze evenwel hunne zonden niet willen bekennen. Hoewel de minste zonde te kwaad is om ze te bedrijven, nochtans is er geen zonde te kwaad om ze te belijden.

d. Velen zullen hunne zonden belijden, maar niet eerder dan wanneer ze met zwaarigheden gedrukt worden, 't welk niet vrijwillig en ongedwongen is; *Pharao* beled zijne zon- den, maar het was, wanneer het oordeel hem daartoe dwong. „Ik heb gezondigd” (zegt hij) „tegen den Heere,” maar het was toen er acht plagen op hem lagen, Exod. 10 : 16.

Velen handelen omtrent hun zonden, als de schippers met hunne goederen, die ze in tijd van nood uitwerpen, en als het weer bedaart, wenschen, dat zij ze weder hadden. Belijdenis moet komen als water uit een fontein, dat een vrijen loop heeft, en niet als water, dat door distilleeren door vuur wordt uitgetrokken.

e. Velen belijden wel hunne zonden, maar met geen voor- uemen om ze te verlaten; zij *belijden* de zonden, die zij hebben bedreven, maar zij *verlaten* de zonden, welke zij beleden, niet.

Menigeen gebruikt dezelve als Lodewijk de Elfde van *Frankrijk* zijn kruis; welke een eed kon zweren, en het dan

kuste, en straks weder zwoer, en het nogmaals kuste. Zoo zondigen velen en dan bekennen zij, dat ze niet welgedaan hebben, maar zij trachten er niet naar, om beter te doen.

Mr. Torshel verhaalt eene historie van een zeker predikant, hem bekend, die zeer sterk dronk, en als hij op den preekstoel kwam, kon hij hetzelfde met groot beklag belijden; doch zoodra hij weer van den preekstoel af was, dronk hij er weer op aan, en dit deed hij zoo gestadig, als iemand zijn ambacht doet.

Zoo dan, indien een mensch zijne zonden kan belijden alleen uit gewoonte; zoo hij kleine zonden belijdt en groote zonden verbergt; zoo hij zijn zonden alleen in het algemeen, of alleen in nood, of zoo hij zijn zonden belijdt zonder voor- nemen om ze te verlaten, zoo kan men gewisselijk zijne zonden belijden, en toch maar bijna een Christen zijn.

Ten vierde. „Een mensch kan zijn zonden verlaten, en nochtans maar bijna een Christen zijn.” Hij mag zijn lusten en goddelooze wegen laten varen, waarin hij leefde, en naar het oordeel der wereld een nieuw mensch worden, en noch- tans niet een nieuw schepsel zijn Als *Simon Magus* Philippus hoorde prediken aangaande het Koninkrijk Gods, hij liet zijne tooverijen en waarzeggingen na, en geloofde. Hand. 8 : 13. Tegen werping. Maar gij zult zeggen, dit schijnt te strijden tegen de Schriftuur, want die zegt: „zoo wie zijn overtredingen bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen,” Spr. 28 : 13. Maar ik beken mijne zonden, ja dat niet alleen, maar ik verlaat ze ook, derhalve is het zeker, dat Zijne genade voor mij is, en mij toebehoort.

A n t w o o r d. 't Is waar, dat zoo de ziel hare zonden ver- laat uit een recht beginsel en op de rechte wijze en tot een recht einde; zoo ze de zonden verlaat als zonden, als strijdig zijnde tegen God en de zuiverheid van Zijne natuur; zoo blijkt, dat de ziele wel staat met God, en de belofte zal daarop goed gemaakt worden, zij zal barmhartigheid verkrijgen.

Maar ik bid u, let wel, er is een afstand van zonden, die niet goed is, maar ondeugend en wel

a. Grove zonden kunnen gelaten, en heimelijke zonden omhelsd worden; dit nu is geen recht verlaten; zoo een ziel

zal *nimmer barmhartigheid* verkrijgen. Iemand kan genezen worden van een kwetsuur in zijn vleesch, en toch kan hij sterven aan een gezwel in zijn ingewand.

b. Een mensch kan zijne zonden verlaten, maar niet als zonden; want die de zonden verlaat als zonden, verlaat ze alle. 't Is een mensch onmogelijk zijne zonden te verlaten als zonden, tenzij hij verlaat, al wat hij weet, dat zonde is.

c. Men kan de eene zonde laten om een andere te beter te behouden; die ter zee varen, willen gaarne al hun goed behouden; maar zoo er een storm opkomt en ze niet kunnen, zoo werpen zij wel een gedeelte over boord om het schip lichter te maken, opdat men de rest behouden kan; gelijk men van zoo een geval leest. Hand. 27 : 31. Zoo wil de zondaar liefst al zijn zonden behouden, maar zoo zich een storm in zijne consciëntie verheft, dan wil hij er wel een lust om over boord zetten, om het leven van een andere te sparen.

d. Een mensch kan alle zonden nalaten, en toch een zondaar blijven: want de wortel van alle zonde is in het hart, ofschoon de vrucht niet gezien wordt in het leven; een boom leeft, al zijn er de takken van afgekapt.

Gelijk de mensch een zondaar is, eer hij ooit zonde deed, zoo is hij een zondaar (tot de genade hem vernieuwt) schoon hij nalaat te zondigen; want daar is oorspronkelijk zonde genoeg in hem, om hem te verderven en te verdoemen, Ps 51 : 5.

e. De zonde kan gelaten en nochtans bemind worden; een mensch kan nalaten in de zonde te leven en nochtans de liefde tot dezelve behouden; schoon dan de zonde te laten hem bijna een Christen maakt, de zonde nochtans te beminnen, toont dat hij *niet meer* dan *bijna* een Christen is. Het is minder kwaad, de zonde te doen en niet te beminnen, dan de zonde te beminnen en niet te doen; want de zonde te doen wijst eene *zwakheid* van genade aan, maar de zonde te beminnen, bewijst eene kracht van *begeerlijkheden*. „'t Geen ik haat, dat doe ik,” Rom. 7 : 15.

De zonde is kwaad, in wat deel van den mensch het ook zij, maar zonde, die haar zitplaats heeft in de genegenheid, is slimmer dan zonde in den omgang; want zonde in onzen omgang kan alleen zijn uit zwakheid, maar zonde in de

genegenheid is de vrucht van onzen aard en onwedergeboorte.

f. Alle zonde kan geketend en opgesloten wezen en het hart nochtans niet veranderd zijn en zoo is de natuur van den zondaar dezelfde als altijd.

Een hond aan een keten gesloten, is een hond, zoodra als hij losgelaten wordt om te verscheuren.

Daar kan een stilstand van wapenen wezen tusschen vijanden, en 't geschil kan evenwel blijven; men kan een vergelijk maken, schoon er geen vrede is. Een zondaar mag de wapenen der zonde uit zijn *handen* leggen, en de vijandschap tegen God kan nochtans blijven in het *hart*. Daar kan een stilstand zijn; 't mag wezen, dat hij niet tegen Hem zondigt, maar daar kan geen vrede wezen, tenzij hij met Hem vereenigd is. De *wederhoudende* genade bindt den zondaar in, maar 't is de *vernieuwende* genade, die de natuur verandert; en hoe menigeeen wordt door dezelve weerhouden van een openbaar zondaar te wezen, die niet vernieuwd is door de genade, en een waar geloovige gemaakt.

Zoo dan, indien iemand grove zonden kan nalaten, en heimelijke zonden aanhouden; zoo hij de zonde kan nalaten, maar niet als zonde; zoo hij afstand kan doen van de eene zonde, om een andere te beter te behouden; zoo hij alle zonden kan laten varen en nochtans een zondaar blijven; zoo de zonde kan gelaten, en nochtans bemind worden; ten laatste, zoo alle zonde kan ingebonden, en nochtans het hart niet veranderd wezen, zoo kan iemand de zonden verlaten, en nochtans maar *bijna een Christen zijn*.

Ten vijfde. „Een mensch kan de zonden haten, en nochtans maar bijna een Christen zijn.” *Absalom* haatte *Amnons* onkuischheid met zijne zuster *Tamar*; ja zijn haat was zó groot, dat hij hem daarom doodde; en nochtans was *Absalom* maar een goddeloos mensch. 2 Sam. 13 : 22, 28.

Tegenwering. „Maar de Schriftuur stelt het tot een bewijs van een begenadigd hart de zonde te haten”; ja, hoewel een mensch door zwakheid in zonden mocht vallen, indien hij ze nochtans haat, zoo is zulks een teeken van genade. *Paulus* toont de oprechtheid van zijn hart en de waarheid zijner genade door dezen haat tot de zonde, schoon

hij ze nog deed. Rom. 7 : 15: „'t geen ik haat, dat doe ik.”

Wat meer is, wat is de genade dan *conformitas cum archetypo*, eene gelijkvormigheid van de ziele met God, lief te hebben als God liefheeft, te haten als God haat: God nu haat de zonde: alle zonde te haten is een deel van Zijne heiligheid. Ik dan de zonde hatende ben Gode gelijk; en indien ik Gode gelijk ben, zoo ben ik een goed Christen.

A n t w o o r d. 't Is zoo, dat er een haat der zonde is, welke een bewijs van genade is, en welke voortkomt uit een beginsel van genade, dat waarlijk genade is; gelijk als daar is de zonde te haten, voor zooveel ze een belediging van God is, een schennis van Zijne Majesteit; de zonde te haten voor zooveel ze is een verbreking van de geboden en alzoo een goddelooze wederspreking van Gods wil, welke de eenige regel van alle goed is; de zonde te haten, als zijnde een oneerlijke overtreding van de wet der liefde, bevestigd in het bloed en den dood van Christus, en zoo in zekeren zin eene kruisiging van Christus opnieuw. De zonde te haten, als zijnde een bedroeven en uitblusschen van Gods Geest, gelijk alle zonde in hare natuur zoo is. Dus de zonde te haten is genade; en dus haat ieder waar Christen de zonde.

Maar hoewel iedereen die genade heeft, de zonde haat, nochtans iedereen, die de zonde haat heeft geen genade, want men kan de zonde haten uit andere oorzaken, niet als eene belediging van God en kwetsing van Christus, of een bedroeven van den Geest, van welken aard alle zonden zijn.

a. Een mensch kan de zonde haten uit schaamte voor de gevolgen, meer dan om het kwaad, dat ze in zich heeft. Er zijn zondaars, die hunne zonden vrij uit spreken als *Sodom* en zij verbergen ze niet. Zij „zitten in 't gestoelte der spotters en stellen eere in hunne schande,” Psalm 1 : 1, Phil. 3 : 19. Maar er zijn ook anderen, welke zich *schamen* voor de zonde en daarom die haten; niet de zonde om der zonden wil, maar schaamtenshalve. Hierom haatte *Absalom Ammons* onkuishheid, omdat hij schande bracht over hem en over zijne zuster.

b. Een mensch kan de zonde meer haten in anderen dan in zichzelf; zoo doet een dronkaard: hij haat de dronkenschap in een ander en hij oefent ze zelf uit; een leugenaar

mishaagt de valscheid in een ander, maar verdraagt ze in zichzelf. Maar die de zonde haat uit een beginsel van genade, haat de zonde het meest in zichzelf; hij haat wel de zonden in anderen, maar hij heeft meer afkeer in de zonden van zijn eigen hart.

c. Een mensch kan de zonde haten, als strijdig tegen een ander. Er is een groote onvrede tusschen zonde en zonde, tusschen de eene begeerte en de andere; het strekt tot voortreffelijkheid van het leven der genade, dat het een vredig en ongedeeld leven is; de eene genade is niet strijdig tegen de andere; de genaden van Gods Geest zijn wel ongelijk, maar niet verscheiden; geloof, liefde en heiligheid zijn alle één; zij bestaan te zamen op denzelfden tijd en in hetzelfde onderwerp; neen, zij kunnen niet gedeeld worden; daar kan geen geloof zijn zonder liefde, geen liefde zonder geloof. Zulks, dat dit het leven der genade een licht en aangenaam leven maakt; maar het leven der zonde is een verbijsterd, ongemakkelijk leven; een mensch is daar dienstknecht van strijdige begeerlijkheden. Tit. 3 : 3. De begeerte van hoovaardij en verguizing is rechtstreeks tegen de begeerte van gierigheid.

Als dan deze of die begeerte meester wordt in de ziel, zoo werkt dat een haat tot de tegengestelde; waar gierigheid in het hart zit, wordt de hoovaardigheid gehaat; en waar hoovaardigheid heerscht, haat het hart de gierigheid. Zoodat iemand de zonde kan haten, niet uit een beginsel van genade, maar uit een strijdigheid van begeerlijkheden. Hij haat niet de zonde, omdat het zonde is, maar hij haat ze als zijnde tegen zijn beminde zondigen.

In zake, zoo een mensch de zonde kan haten, uit schaamte die ze meebrengt, zoo hij de zonde meer in anderen kan haten dan in zichzelf; zoo hij de eene zonde kan haten, als strijdig tegen eene andere, zoo kan hij de zonde haten en nochtans maar *bijna een Christen zijn*.

Ten zesde. „Een mensch kan groote beloften en toezegging doen; hij kan sterke voornemens en besluiten tegen de zonde hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn.”

Dit deed *Saul*, hij beloofde en had een voornemen tegen

zijn zonden. „Keert weder, mijn zoon David, want ik zal u geen kwaad doen,” 1 Sam. 26 : 21. Wat toezeggingen en resolutiën maakte *Pharao* tegen de zonde van 't volk Gods op te houden? „Ik zal het volk,” zegt hij, „laten gaan, dat ze den Heere offeren,” Exod. 8 : 8, en nog eens Exod. 9 : 28: „Ik zal ulieden trekken laten en gij zult niet langer blijven.” Nochtans stierven *Saul* en *Pharao* in hunne zonden: de grootste voornemens en beloften tegen de zonden, zullen niemand een Christen maken. Want:

1. Voornemens en beloften tegen de zonden, doen dezelve geen schade; 't spreekwoord zegt: „gedreigd volk leeft lang”; en zoo doen waarlijk bedreigde zonden. Niet een nieuw voornemen, maar een nieuwe natuur, moet ons helpen tegen de zonden; voornemens mogen tot aan de geboorte brengen, maar zonder eene nieuwe natuur, is er geen kracht om te baren. Het nieuwe schepsel is het beste land, waarin een heilig voornemen wassen wil; anders gaat het uit en versterft als een plant in een dorre aarde.

2. Tegenspoed en verdrukking kan ons opwekken tot breede voornemens en beloften tegen de zonde in 't toekomende: Wat is er gemeener, dan te beloven en niet te betalen; beloften te doen in dagen van tegenspoed, daar wij geen consciëntie maken, om ze te betalen in dagen van voorspoed? Menigeen maakt een verbond tegen de zonde, als de verdrukking op hem is: en zondigt daarna tegen zijn verbond, wanneer dezelve is weggenomen. Vele zijn onze ziekbedsbeloften, maar wij zijn zoodra niet weer beter, of wij worden ziek aan onze beloften.

't Was een Minke raad, die *Plinius* in een van zijne brieven gaf aan zijn vriend, waaraan hij zich zou houden: „Ut tales esse perseveremus quales nos futuros esse profitemur infirmi.” Volhard zoodanig te zijn wanneer gij gezond zijt, als gij belooftet te zullen wezen, toen gij ziek waart.

3. Besluiten en voornemens tegen de zonde in 't toekomende, kan maar een verzoeking wezen, om berouw en boetvaardigheid van de hand te wijzen; de Satan kan een mensch voeren tot een goed voornemen, om hem voor tegenwoordig af te houden van het aanvangen daarmee.

Hij weet, wat wij voor hebben, nochtans is de kracht van uitwerken niet bij onszelven.

Hij weet, dat een toekomend voornemen, God af te wijzen is voor tegenwoordig; 't is een heimelijk *niet willen*, om een tegenwoordige oorzaak. Gij hebt daartoe een zeldzame plaats. Luk. 9 : 59. „Volgt Mij,” zegt Christus tot die twee personen; en lef eens op wat antwoord zij Christus geven: „Laat mij toe,” zegt de een, „dat ik eerst mijn vader begrave.” Deze man nam voor Christus te volgen, hij wilde zoo lang wachten tot hij zijn vader begraven had. Een ander zegt: „Heere, ik zal U volgen, maar laat mij toe, dat ik eerst afscheid neme van degenen, die in mijn huis zijn,” vs. 61. Ik zal U volgen, alleen maar, alleen dat ik eerst ga en neem afscheid van mijne vrienden, of stelle mijn huis in orde; toch lezen wij niet, dat zij Christus ooit gevolgd zijn, niettegenstaande zij 't zoo breed voor hadden.

4. De natuur ongeheiligd zijnde, kan zoo ver bewogen worden, dat ze groote beloften en besluiten tegen de zonde doet.

Want een natuurlijk mensch kan groote overtuigingen van zonde hebben door de werking eener verlichte consciëntie.

Hij kan de Wet Gods goedkeuren.

Hij kan begeerte hebben tot zaligheid.

Deze dingen nu te zamen: de werking van de consciëntie, een gezicht van de goedheid der Wet, eene begeerte om zalig te wezen, kunnen in een mensch groote voornemens tegen de zonde verwekken, en nochtans kan hij geen hart hebben om zijn eigen voornemen uit te voeren. Zoodanig was schier de staat dergenen van wie men leest in Deut. 5 : 27. Zij zeiden tot *Mozes*: „Nader gij, en hoor alles wat de Heere onze God zeggen zal, en spreek gij tot ons al wat de Heere onze God tot u spreken zal, en wij zullen het hooren en doen.”

Dit is een belofte, en zoo neemt God het ook op, vs. 28. „Ik heb gehoord de stem der woorden dezes volks, die zij tot u gesproken hebben.” Zoo gezegd, zoo gedaan, was goed geweest, maar dit was beter gezegd dan gedaan; want ofschoon zij een tong hadden om te beloven, nochtans hadden zij geen hart om het te volbrengen; God zag dit en zegt

daarom, vs. 29: „Och, dat zij zulk een hart hadden om Mij te vreezen en Mijne geboden alle dagen te onderhouden, opdat het hun en hunnen kinderen wel ging in eeuwigheid.”

Zij beloofden God te vreezen en Zijne geboden te onderhouden, maar een nieuw hart ontbrak hun, om na te komen, hetgeen hun onheiligh hart beloofd had. Het gaat in dezen met de menschen als het ging met den zoon in het Evangelie, Matth. 21 : 30, hij zeide: hij zou gaan in den wijngaard, doch hij ging niet.

Nu, zoo voornemens en beloften tegen de zonden geen leed doen, zoo aanliggende nooden en verdrukkingen breede voornemens en beloften kunnen uithalen, zoo zij de vrucht van verzoeking kunnen wezen, of zoo ze komen van de onheiligh natuur, zoo kan gewis iemand veel beloven en voornemen tegen de zonde, en toch maar bijna een Christen zijn.

Ten zevende. „Een mensch kan strijd en oorlog voeren tegen de zonden in zichzelf, en toch maar bijna een Christen zijn.” Zoo deed *Bileam*, toen hij ging om het volk Gods te vloeken, Num. 23. Hij had een grooten strijd met zichzelf. „Hoe zal ik vloeken (zegt hij) welchen God niet vloekt, of wat zal ik schelden, welchen de Heere niet scheldt?” Streed ook *Pilatus* niet tegen zijn zonden, wanneer hij zeide tot de *Joden*: „Zal ik uw Koning kruisigen? Wat kwaad heeft Hij dan gedaan? Ik ben onschuldig aan het bloed dezès rechtvaardigen.” Matth. 27 : 23 en 24, Mark. 15 : 12, 14.

T e g e n w e r p i n g. Maar gij zult zeggen: „Is dit niet een bewijs van genade, een strijd in de ziel te hebben tegen de zonden?” Want wat zou zich in het hart tegen de zonden verwerven anders dan de genade? De Apostel stelt het begeeren van het „vleesch tegen den geest, en de geest tegen het vleesch,” een bewijs te zijn van genade in het hart. Gal. 5 : 17. Dezen strijd nu vind ik in mijn hart; hoewel de overblijfselen der verdorvenheid somtijds wel uitbreken in dadelijke zonden, toch vind ik een wederstreven in mijn ziel tegen de zonden.

A n t w o o r d. Het is ook inderdaad zoo, er is een strijd tegen de zonde, die alleen uit de genade voortkomt, en welke den geloovige eigen is; er is een strijd tegen de zonde, die

niet van de genade is, en derhalve zijn kan in dengene, welke geen geloovige is.

Er is een strijd tegen de zonde, in een en dezelfde afdeeling, de wil tegen den wil, de genegenheid tegen de genegenheid; en dit is, hetwelk de Apostel noemt: „het begeeren van het vleesch tegen den geest”; dat is: het streven van het onwedergeboren deel, tegen het wedergeboren deel, en dit is altijd in die afdeeling, en alleen eigen aan den geloovige.

Een ongeloovige voelt nooit dezen strijd in zichzelf, hij kan ook niet in hem wezen, het is onmogelijk voorzoover hij aan deze zijde van den staat der genade is.

Maar daar is dan ook een strijd tegen de zonde in verscheidene afdeelingen, en deze zijn in hen, welke geen geloovigen zijn; de strijd is daar tusschen den wil en de consciëntie; de consciëntie, verlicht en bezet met de vreeze van hel en verdoemenis, is *tegen* de zonde, de wil en genegenheid (als niet vernieuwd) is *voor* de zonde. Dit veroorzaakt veeltijds grooten strijd en tweedracht in het hart van den zondaar.

Aldus was het met de *Schriftgeleerden* en *Farizeën*.

De consciëntie overtuigde hen van de Godheid van Christus, en van de waarheid, dat Hij de Zone Gods was, toch riep de verkeerde wil en vleeschelijke genegenheid uit: „Kruist Hem, kruist Hem.”

De consciëntie trad voor hen binnen, zij hadden een getuigenis in hun boezem, toch was hun wil tegen hen geneigd en daarom wordt daar gezegd, dat zij *den Geest wederstonden*; namelijk de werkingen en overtuigingen des Geestes in hunne consciëntie. Hand. 7 : 51. Zoodanig is de staat van vele zondaren; is wil en genegenheid *voor* de zonde, en pleiten die voor dezelve, de consciëntie is *daartegen*, en schrikt de ziel van het kwaaddoen af.

Hierom houden de menschen, hetgeen de zonde in hen wederstaat voor genade, daar het maar is het werk eener natuurlijke consciëntie; zij besluiten, dat de strijd is tusschen genade en zonde, het wedergeboren en onwedergeboren deel; daar het helaas niet is, dan een wederstreven van een natuurlijke consciëntie tegen een verdorven wil en genegenheid.

Hetwelk zijnde, zoo kan iemand grooten strijd en onvrede

hebben met de zonde in zichzelf, en toch maar *bijna een Christen zijn*.

5. „Iemand kan de genade begeeren, en toch maar bijna een Christen zijn.” Zoo deden die vijf dwaze maagden. Matth. 25 : 8: „Geeft ons (zeggen ze) van uwe olie”; wat was die, dan ware genade; het was die olie, welke de wijze maagden lichtte in de kamer van den bruidegom.

Zij begeeren niet alleen in te gaan, maar zij begeeren olie om haar in te lichten: een goddeloos mensch kan den hemel wenschen, hij kan tot zijn behoud een Christus begeeren; er is geen mensch op aarde zoo goddeloos, of hij wenscht zalig in den hemel te wezen. Maar hier hebt gij zulken, die de *genade* zoowel als de *heerlijkheid* begeeren, en toch zijn deze maar *bijna Christenen*.

T e g e n w e r p i n g. „Maar wordt niet gewoonlijk geleerd, dat begeerte naar genade, genade is?” Neen, zegt de Heere Christus het zelf niet, Matth. 5 : 6: „Zalig zijn zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.”

A n t w o o r d. 't Is zeker, daar zijn sommige begeerten naar genade, die genade zijn, als:

a. Wanneer een mensch genade begeert uit een recht gevoel van zijn natuurlijken staat; wanneer hij den gruwel der zonde ziet, en den ijselijken, onreinen, walgelijken staat waarin hij uit oorzaak van de zonde is, en hij daarom de genade Christi begeert, opdat ze hem vernieuwe en verandere; dit is genade. Hierdoor hebben sommigen de kleinste maat van het zaligmakend geloof.

b. Als naar waarheid zijne betrachtingen gevoegd zijn naar zijne begeerten, wenschende niet alleen eene genade, maar arbeidende om genade; zoodanige begeerten zijn genade.

c. Als eens menschen begeerten gestadig en volstandig zijn, die niet ophouden dan in 't bereiken van haar doel; zulke begeerten zijn ware genade. Zij zijn een deel van het bijzondere werk des Geestes; een zuiver afzetsel van de natuur der genade, nu het is een bevestigde waarheid, 't geen behoort tot de *natuur* van 't geheel is ook een *deel* van 't geheel: het afvijsel van het goud is ook goud; de kleinste

druppel is evengoed water als de gansche zee; een vonk is evengoed vuur als een geheele vlam, „want hetzelfde behoort tot de natuur van 't geheel.”

Maar schoon alle ware begeerten genaden zijn, nochtans zijn alle begeerten naar genade niet oprecht. Want:

a. Een mensch kan genade begeeren, niet om zijn zelfs wille, maar om iets anders; niet de genade genadeshalve, maar om den hemel te hebben; hij begeert de genade niet, dat zijn natuur mag veranderd, zijn hart vernieuwd, het beeld Gods op hem gedrukt en zijne lusten in hem ten onder gebracht worden. Dit zijn zalige begeerten, alleen gevonden in ware geloovigen. De ware Christen kan alleen de genade begeeren om der genade wille; maar de *bijna-Christen* kan de genade begeeren om des hemels wille.

b. Iemand kan de genade begeeren, zonder geëvenredigd streven naar de genade; velen zijn goed in 't wenschen, maar kwaad in 't werken: gelijk iemand op een zomerschen dag in het gras liggende, uitriep: „O! dat dit werken was!” Salomo zegt: „De begeerte des luiaards zal hem dooden”: en waarom? „want zijne handen weigeren te werken.” Spreuk. 21 : 25. Hij gaat in zijne begeerte verloren.

De geloovige voegt begeerten en betrachtingen tezamen: „Eén ding heb ik van den Heere begeerd, en dat zal ik zoeken.” Psalm 27 : 4.

c. Iemands begeerten kunnen ontijdig zijn, zoo begeerden de dwaze maagden *olie*, toen het te laat was.

Eens geloovigen begeerten zijn tijdig, hij begeert genade in den tijd der genade, en zoekt in een tijd, wanneer zij gevonden kan worden. „Het hart eens wijzen zal tijd en wijze weten,” Pred. 8 : 5. Hij weet zijn tijd, en heeft de wijsheid om zich daarvan te bedienen.

De redelooze zondaar doet al zijn werk buitentijds; hij verspilt den tijd der genade in zonden, en dan begeert hij genade, wanneer de tijd voorbij is; de zondaar doet alles te laat, gelijk *Ezau* den zegen begeerde, als het te laat was en daarom dien ook verloor; daar hij, zoo hij eerder gekomen was, dien verkregen zou hebben. De meesten zijn als *Epimetheus* te laat wijs. Zij komen, als de markt gedaan is.

Als God den winkel gesloten heeft, dan hebben zij nog hunne olie te halen. Als zij op hun doodbed liggen, dan begeeren zij een heilig hart.

d. Begeerten naar genade zijn in velen zeer licht en ongestadig; gelijk een *morgenwolk*, die haast henen gaat; of als *Jona's wonderboom*, die in één nacht opschoot en in één nacht verdorde. Hos. 6 : 4 en Jona 4 : 6. Zij hebben geen wortel in het hart, en daarom versterven zij straks. Zoo dan, indien iemand genade kan begeeren, maar niet om der genade wille; zoo er begeerten kunnen zijn zonder streven; zoo iemand genade kan begeeren, als het te laat is; zoo deze begeerten licht en ongestadig kunnen wezen, zoo kan iemand genade begeeren en nochtans maar *bijna een Christen zijn*.
6. „Iemand kan beven voor het Woord Gods, en nochtans maar bijna een Christen zijn,” gelijk *Belsazar* op het handschrift aan den wand.

T e g e n w e r p i n g. Maar is het niet een teeken van oprechtheid en ware genade, te beven voor het Woord? Zegt God niet: „Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft,” Jes. 66 : 2.

A n t w o o r d. Daar is een tweevoudig beven voor het Woord.

't Eerste is, wanneer het ontdekt de schuld der zonde, en den toorn Gods, die aan die schuld vast is; dit veroorzaakt schrik en ontsteltenis, daar de consciëntie ontwaakt is; aldus werd Felix bevreesd, toen hij Paulus hoorde prediken „van gerechtigheid en oordeel.” Hand. 24 : 25.

Daar is een ander beven, 't welk voortkomt uit een heilige vrees en ontzag voor de majesteit Gods, sprekende in Zijn Woord. Dit wordt alleen gevonden in ware geloovigen, en dit is het, dat de ziel klein houdt in haar eigen oogen. Merkt dan, hoe die woorden vloeien. Jes. 66 : 2: „Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft.”

Gods belofte is niet slechts voor degenen, die „beven voor Zijn Woord, want de duivelen gelooven ook, en zij sidderen,” Jak. 2 : 19. Het Woord Gods kan den stoutsten en hoogmoedigsten zondaar in de wereld doen schudden en beven:

maar ze is voor den *arme* en „verslagene van geest, die beeft.” Daar het beven de vrucht van een geest is, die verbrijzeld is over de zonde en klein is in zijn eigen oogen, daar wil God op nederzien.

Velen nu beven voor het Woord, maar niet uit armoede des geestes, noch uit een hart verbrijzeld over de zonde, en dat laag is in zijn eigen oogen; niet uit een gevoel van de majesteit en heiligheid Gods; en daarom niettegenstaande zij beven voor het Woord, nochtans zijn ze maar *bijna Christenen*.
7. „Iemand kan zich verheugen in het Woord en de instellingen Gods en nochtans maar bijna een Christen zijn,” Jes. 58 : 2. „Zij hebben een lust tot God te naderen.” En op dien grond wordt gezegd, Matth. 13 : 20, „dat ze het Woord met blijdschap ontvangen,” nochtans was het maar een steenachtige aarde.

T e g e n w e r p i n g. Maar wordt er niet als het karakter van een Godzalige gesteld, zich te verheugen in het Woord Gods? Zegt David niet, Psalm 1 : 2: „Welgelukzalig is de man, diens lust is in des Heeren Wet!”

A n t w o o r d. Daar is een verheugen in het Woord, hetgeen voortkomt uit de genade en een bewijs is van gelukzaligheid. Als:

a. Die zich verheugt in het Woord, om deszelfs geestelijkheid, is een oprecht Christen.

Hoe geestelijker de voorschriften zijn, hoe meer een begenadigd hart er zich in verheugt.

b. Eveneens, als het Woord indringt in de consciëntie, het hart opent en de zonde ontdekt, en dat nochtans de ziel zich daarin verheugt; dit is een teeken van genade.

c. Als de vreugde ontstaat, die door gemeenschap met God te verkrijgen is; dit komt voort uit een beginsel van genade in de ziel.

Maar er kan eene blijdschap zijn in het Woord, en zonder dat er genade is.

a. Velen verheugen zich in het Woord, door de wel-sprekendheid van de leeraars. Zij verheugen zich niet zoo zeer in de ontdekte waarheden, als in den schoonen vorm en woordenkeus, waarin zij voorgedragen worden. Aldus wordt

gezegd van den profeet Ezechiël, Ezech. 33 : 32: Dat hij hen was als een, die schoon van stemme is en wel speelt.

b. Er zijn velen, die vermaak hebben in het Woord te hooren, maar niet in het betrachten er van. Zij hooren uwe woorden, maar doen ze niet, zegt God van dezulken. Ezech. 33 : 32.

Zoo dan, indien iemand zich verheugen kan, meer om de welsprekendheid van den leeraar dan om de geestelijkheid van de zaken; zoo hij zich verheugen kan het Woord te hooren en niet na te volgen, dan kan hij zich verheugen in het Woord en echter maar *bijna* een Christen zijn.

8. „Een mensch kan lid zijn van de kerk van Christus, hij kan zichzelf voegen onder Gods volk, deel daarmee hebben aan al de instellingen en voorrechten, en nochtans maar bijna een Christen zijn.”

Zoo voegden de *vijf dwaze maagden* zich bij de *wijze* en gingen tezamen. Velen kunnen leden van de gemeente van Christus zijn, en nochtans geen leden van Christus, het Hoofd der gemeente. Er trok een gemengde hoop met het volk Israël op uit Egypte, zij voegden zich bij de Israëlieten, dienden hunnen God, en verlieten hun land, doch desniet-tegenstaande waren zij in hun hart *Egyptenaren*. Zij zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn, Rom. 9 : 6. De gemeente heeft altijd ongezonde leden gehad; *Caïn* had gemeenschap met *Abel*, *Ismaël* woonde met *Isaäk* in hetzelfde huis, *Judas* was met een metgezel van de *Apostelen*, en zoo was *Demas* met de andere discipelen. In het fijnste meel is nog altijd zemel. Het treknet des Evangelies vangt zoowel kwade als goede visschen; het onkruid en de tarwe wast gelijk op, en het zal zoo blijven tot den dag des oogstes.

God heeft een gemeente, waar allen ware leden van Christus zijn, maar die is in den hemel, het is de „gemeente der eerstgeborenen,” Hebr. 12 : 23. Daar zijn geen huichelaars, noch verdorven, onoprechte belijders, maar niet dan de „geesten der volmaakt rechtvaardigen”. Matth. 3 : 12. Het is alles zuivere tarwe, dat God in die schuur oplegt: daar het kaf dan verwezen wordt tot het onuitblusschelijk vuur.

Maar in de gemeente op aarde ligt het tarwe en kaf onder

een hoop tezamen. De *Samaritanen* willen na-vrienden met de Joden wezen, als ze in voorspoed zijn; zoo willen velen zich bij de kerk voegen, als 't hun wel gaat in de wereld; zij willen *Joden schijnen*, schoon ze *Samaritanen zijn*, hoewel ze niet beter zijn dan bijna Christenen.

9. „Een mensch kan groote hoop op den hemel hebben, groote hoop van zalig te worden, en nochtans maar bijna een Christen zijn.”

Daar is een hoop op den hemel, welke als een *anker* van de ziel is, zeker en vast, Hebr. 6 : 19, en dat ons nooit begeeft; hebbende deze eigenschappen.

Ten eerste. Het is eene hoop, die het hart reinigt en van zonde zuivert. 1 Joh. 3 : 3. Hij, die deze hope op Hem heeft, reinige zichzelf, gelijk Hij rein is. De ziel, die op Gods genietingen hoopt, moet trachten Gode gelijk te wezen.

Ten tweede. Het is eene hoop, die het hart vervult met blijdschap. Wij roemen in de hope der heerlijkheid Gods. Rom. 5 : 2, Ps. 130 : 5.

Ten derde. Het is eene hoop, die haren grond heeft op de belofte: gelijk er geen waar geloof kan zijn zonder een belofte, zoo ook geen ware hoop; het geloof past zich de belofte toe en de hoop verwacht de vervulling van die belofte; het geloof steunt op deszelfs waarheden, de hoop verwacht de goederen; het geloof geeft recht, de hoop verwacht de ontvangst en bezitting.

Ten vierde. Het is eene hoop, die door God zelf in de ziel gewrocht is, die daarom genoemd wordt: de God der hope, Rom. 15 : 13; als zijnde zoowel de Werkmeester als het Voorwerp der hope. Nu, hij die deze hope op Hem heeft, zal nooit beschaamd worden; het is een ware hoop, de hoop van een waar geloovige; Christus is in u de hope der heerlijkheid, Coll. 1 : 27.

Maar gelijk er eene goede hoop is, zoo is er ook een valsche en verdorven hoop; en dit is slechter dan valsche paarden te dragen voor echte. Er is niets ongelukkiger dan den mensch zich te zien paaien met ongegronde hoop op den hemel, als:

Ten eerste. Iemand kan groote hoop hebben, die geen

genade heeft; gij leest van de hope der huichelarijen, Job 8 : 13, 14. Het volbrengen van hun plichten, is een bewijs hunner hoop: *dwaze maagden* zouden nooit gedaan hebben, hetgeen zij deden, hadden zij gedacht, dat zij na dat alles toch zouden worden buitengesloten. Vele belijders zouden zooveel werk niet maken van de plichten, indien zij niet hoopten op den hemel. Hoop is de groote beweegreden om aan het werk te gaan; wanhoop neemt den aandrang tot alle plichtsvervulling weg. Dat is onder anderen ook de reden, waarom de verdoemden in de hel niet de geringste verandering in hun staat kunnen teweegbrengen, omdat de wanhoop hen daarvan weerhoudt; zoo er eenige hoop in de hel ware, zij zouden zich haasten en al hunne kracht in het werk stellen. Zoodat er groote hoop kan zijn, waar geen genade is; de ervaring toont dit duidelijk; uitwendige belijders zijn geen lieden van genade; nochtans wel van groote hoop; wat zeg ik, men zal veeltijds zien, dat niemand meer beducht is omtrent zijn eeuwigen staat, dan die den meesten grond van hoop heeft, en niemand meer hoopt, dan die de meeste reden heeft tot vreeze. Evenals deel te hebben aan God, somtijds kan zijn zonder hoop; zoo kan hopen op God zijn, zonder deelgenootschap aan Hem.

Ten tweede. Een mensch kan hoop hebben op de barmhartigheid, goedheid en almacht Gods, zonder te letten op de belofte, en dit is de hoop van de meeste menschen. God — zeggen ze — is vol genade en goedertierenheid, en daarom gewillig om zalig te maken; waarom zou ik dan niet op Hem rusten?

Maar het is louter waan en daarom zonde, te hopen op de genade Gods, anders dan door het oog te hebben op de belofte; want de belofte is het kanaal van de genaden en de pijp, door welke ze geleid worden. Al de zegeningen, welke de heiligen in den hemel genieten, zijn geen andere, dan de vruchten van de belofte, waarop men hier op aarde gehoopt en gesteund heeft. Een mensch heeft geen vastigheid op God te hopen, dan uit kracht van de belofte.

Ten derde. Een mensch kan op den hemel hopen en nochtans zijn hart niet reinigen noch scheiden van zijn geheime

zonden. De hope der zaligheid, welke niet met zuivering des harten gepaard gaat, is een ijdele hoop.

Ten vierde. Een mensch kan op den hemel hopen en nochtans de werken der hel doen; hij kan de zaligheid verwachten en zijn eigen verdoemenis uitwerken en zoo in zijn vertrouwen verloren gaan. Dusdanig is de staat van velen, gelijk de roeiers, die een anderen weg zien en een anderen weg varen: velen hebben hunne oogen ten hemel, welker harten op aarde zijn; zij hopen op God, maar verkiezen Hem niet tot hun deel; zij hopen op God, maar zij beminnen Hem niet als het hoogste goed en daarom zijn zij niet in staat om deel te hebben in Hem, noch eenig goed te ontvangen van Hem, maar in staat om zonder Hem verloren te gaan, niettegenstaande al hun hoop, Job 27 : 8. Want wat is de verwachting des huichelaars, als hij zal gierig geweest zijn, wanneer God zijn ziel zal uittrekken?

Zoo dan, indien iemand groote hoop kan stellen op den hemel, die geen genade heeft; zoo hij kan hopen op de genade, zonder te zien op de belofte; zoo hij kan hopen, zonder reinheid des harten; zoo hij kan hopen op den hemel en nochtans doen het werk der hel; zoo kan dan zekerlijk een mensch groote hoop op den hemel hebben en toch maar bijna een Christen zijn.

10. Iemand kan onder groote en zichtbare verandering zijn, die gewerkt is door de bediening des Woords, en nochtans maar bijna een Christen zijn. Zoo iemand was Herodes; als hij Johannes den Dooper hoorde prediken, „hij deed vele dingen en hoorde hem gaarne,” Markus 6 : 20. Saul was onder een groote verandering, als hij eens vele profeten ontmoette, hij werd ook een profeet, 1 Sam. 10 : 10.

Ja, in vers 9 wordt van hem gezegd: „God veranderde hem het harte in een ander.” Wat dunkt u, was dit niet een werk der genade en was Saul niet een waar bekeerde? Men zou denken van ja; maar hij was het inderdaad niet. Want hoewel er gezegd wordt: God *veranderde* zijn hart, nochtans wordt er niet gezegd: God gaf hem een *nieuw hart*. Daar is een groot onderscheid tusschen een ander hart en tusschen een nieuw hart. God gaf hem een *ander hart*, om hem tot

regeeren te bekwamen; maar Hij gaf hem geen *nieuw hart*, om hem een geloovige te maken. Een ander hart kan een ander mensch maken, maar een nieuw hart moet een nieuw mensch maken.

Simon Magus is ook een groot bewijs van deze waarheid: hij onderging een groote en zichtbare verandering; van een toovenaar was hij een geloovige geworden; hij liet zijn tooverijen en zwarte kunsten na en omhelsde het Evangelie; was dit niet een groote verandering?

Als de dronkaard het drinken nalaat, de vloeker het zweren, de goddelooze zijne goddeloosheid, meenen ze al, dat dit een genadige verandering is, en dat hun staat nu goed mag heeten; maar ach! *Simon Magus* verliet niet alleen zijn zondigen weg, maar had een soort van bekeering; want hij geloofde en werd gedoopt, Hand. 8 : 13.

Tegenwering. Maar die veranderd is, is die geen waar Christen?

Antwoord. Niet iedere verandering maakt een mensch tot een Christen; maar daar is ook een verandering, waardoor allen, die haar ondergaan, rechte Christenen mogen heeten. Als:

Wanneer des menschen hart veranderd en vernieuwd is; als het *oude voorbij* gegaan is en alles *nieuw is geworden*; als de ziel vernieuwd is, en de mensch bekeerd is van de duisternis tot het licht en van de macht des satans tot God. Als 't gemoed verlicht is, de wil vernieuwd en de genegenheden hemelsch zijn, dan is een mensch inderdaad een Christen.

Maar gij moet niet denken, dat iedere verandering van die natuur is. Want:

Ten eerste. Daar is een burgerlijke of zedelijke verandering, zoowel als een geestelijke boven-natuurlijke verandering. Velen zijn burgerlijkerwijze veranderd en men mag zeggen, dat ze *nieuwe menschen* zijn geworden; maar in hart en natuur zijn ze dezelfde gebleven. Zij zijn niet veranderd op een geestelijke en boven-natuurlijke wijze, en derhalve kan niet gezegd worden, dat ze *nieuwe schepselen* zijn geworden. De wederhoudende genade mag een redelijke verandering teweegbrengen, maar het is de vernieuwende genade, die

een zaligmakende verandering moet werken. Velen nu zijn onder de wederhoudende genade redelijk veranderd, doch niet onder de macht der vernieuwende genade, en alzoo zaligmakend veranderd.

Ten tweede. Daar is een uitwendige verandering zoowel als een inwendige; de uitwendige verandering is dikwijls zonder de inwendige verandering, hoewel de inwendige verandering nooit is zonder de uitwendige. Iemands hart kan niet geheiligd wezen, of werking moet zijn op den wil, maar iemand kan van levenswijze veranderen, zonder ooit zijn hart bewogen of bewerkt te gevoelen.

Ten derde. Iemand kan bekeerd zijn van een goddeloozen wandel, tot een schijn van Godzaligheid; van een onreinen weg tot een goede belijdenis, en nochtans kan het hart hetzelfde gebleven zijn. Een stuk hout kan van buiten verguld wezen en van binnen vergaan zijn.

't Is verkeerd, de buitenzijde van den drinkbeker of schotel gereinigd te hebben en van binnen vol stof en onreinheid te laten, Matth. 23 : 25.

Zoo dan, indien iemand in 't burgerlijk leven veranderd kan wezen en niet inwendig; van een spottenden goddeloozen wandel tot eene gedaante van Godzaligheid; zoo kan iemand zijn onder groote en zichtbare veranderingen, en echter niet meer dan bijna een Christen zijn.

Ik zeg dit niet, om eenige verandering, die niet geestelijk is, geheel af te keuren, maar om u te doen ontwaken, opdat gij zoudt streven naar een verandering, die meer dan zedelijk is. Het is goed uitwendig verbeterd te zijn; maar beter is 't zaligmakend vernieuwd te wezen. Ik weet wel, hoe eigen het den mensch is, ingenomen te zijn met iets, dat het werk der bekeering gelijk is, schoon het geen werkelijke bekeering is, en daarin berustende, gaat hij naar het eeuwig verderf.

Geliefden, laat ik u dit zeggen: daar is geen verandering, noch bekeering, die in den dag des oordeels uwe ziel te stade zal komen, die minder dan dit zaligmakende werk is, hetgeen door den Geest van God in u is gewrocht, u geheel en al vernieuwende; een burgerlijk mensch zal zonder deze vernieuwing even zeker naar de hel gaan, als de verdwaasde

dronkaard. Zedigheid en burgerlijkheid mogen ons bevallig maken in de oogen der menschen, in Gods oog doen ze het echter niet. Zij zijn van geene waarde ter verkrijging der eeuwige zaligheid.

Een mensch kan ver gaan in een uitwendige verandering en nochtans geen stap nader aan den hemel zijn, dan iemand die nooit eenige verandering ondervond; neen, hij zal er in zekeren zin verder van verwijderd zijn, gelijk Christus van de Schriftgeleerden en Farizeën zeide (Matth. 21 : 31) dat zij met al hun vertoon van godsdienstigheid verder van den hemel waren dan hoeren en tollenaars in al hunne zonden en onreinheden; daar wij, berustende in een valsch werk, verzuimen te zoeken naar een ware en zaligmakende verandering. Daar is niets bedroevender dan misvatting te hebben van onzen staat en door vermetele gedachten over onzen toestand verkeerd te oordeelen, en zoo met onze eigen bedriegerijen verloren te gaan. De wereld is vol van deze slechte bouwlieden, die den grond hunner hoop op de eeuwige zaligheid vestigen op het zand, Matth. 7 : 26.

Nu, broeders, zoo gij in uw weg naar den hemel niet wilt mistasten, en in uw bedrog verloren gaan, zoo gij ten laatste geen dwazen wilt bevonden wezen; (want niemand is zoo dwaas als een, die geestelijk dwaas is, die een dwaas is in het groote werk zijner zaligheid). Zoo gij geen dwazen wilt wezen omtrent uwe ziel en de eeuwigheid, — o, arbeidt daarnaar en bidt dan om een volkomen werk der bekeering. Bedelt van God, dat Hij in uw ziel een zaligmakende verandering make, ten einde gij geheel een Christen moogt worden; alle andere veranderingen, buiten deze zaligmakende verandering, deze hartverandering, maken ons maar bijna-Christenen.

11. „Een mensch kan zeer ijverig zijn in zaken den godsdienst betreffende, en nog maar bijna een Christen zijn.”

Jehu diende God en gehoorzaamde Zijne bevelen, niet alleen, maar hij was ook zeer ijverig, 2 Kon. 10 : 16: komt en ziet mijn ijver aan voor den Heere der heirscharen; en in allen dezen was *Jehu* maar een rechte huichelaar. *Joas* was een groot hervormer in *Jojada's* tijd; daar wordt gezegd:

hij deed, dat goed was in de oogen des Heeren, zoolang de priester *Jojada* leefde; maar als *Jojada* stierf, stierf *Joas*' ijver voor God met hem en hij verviel zeer, 2 Kron. 24.

Tegenwering. Maar de Apostel stelt het tot een vrucht van 't ware Christendom, Gal. 4 : 18: In het goede te ijveren is zeer goed: neen, indien het zoo niet is, zoo schijnt men niet bekwaam te wezen, om 't eeuwige leven te verkrijgen, Matth. 11 : 12. Het Koninkrijk der hemelen lijdt geweld, en de geweldigers nemen hetzelfde met geweld.

A n t w o o r d. 't Is waar, er is een ijver, die goed is en die de ziel voor God op 't hoogste bevallig maakt; een ijver, die den hemel en de zaligheid nooit ontgaat. Dit is een ijver, die als een hemelsch vuur is, de rechte hoedanigheid en hitte van al de genegenheden tot God en Christus. Het is een ijver, door den Geest Gods in de ziel gewerkt en ontstoken, die ze eerst werkt en dan te werk stelt. Het is een ijver, die het Woord Gods tot zijn geleide heeft bij het werken, zoowel ten opzichte van de voorwerpen als van de einden, zoowel in de manier als in de mate. Het is een ijver, die de zonden wederstaat en een hemelschen wandel hoog opzet. Het is een ijver, die de eere Gods tot zijn hoogste doel verheft, die alle bijeinden verslindt; de ijver van Uw huis heeft mij verteerd, Joh. 2 : 17.

Maar alle ijver is zulk een soort van ijver niet; daar is een valsche ijver zoowel als een ware, iedere genade heeft hare nabootsing: gelijk er vuur is, hetwelk echt hemelsch vuur is op het altaar, zoo is er ook vreemd vuur: Nadab en Abihu brachten vreemd vuur op den altaar, Lev. 10 : 1.

Daar is verschillende soort van ijver, van welke geen van allen zuiver en oprecht is, maar valsch en nagebootst. Ik zal dit aantoonen in acht bijzonderheden:

a. Er is een *blinde* ijver, een ijver zonder kennis, Rom. 10 : 2: Zij hebben een ijver tot God, maar niet met verstand. Nu, gelijk kennis zonder ijver vruchteloos is, zoo is ijver zonder kennis gevaarlijk; het is gelijk vuur in de hand van een dwaas, of gelijk de duivel in dien *bezeten mensch*, Matth. 17 : 15, die hem nu in 't vuur, en dan in 't water smeedt. Het oog is het licht des lichaams, alzoo is het verstand het

licht van de ziel. Gelijk nu het lichaam zonder het licht der oogen niet kan gaan zonder stooten en struikelen, zoo kan de ziel zonder het licht des gemoeds niet werken zonder dwalen.

IJver zonder kennis is gelijk een dwaallicht in den duisteren nacht, dat den reiziger van den weg afbrengt in poelen en moerassen. Zoo was Paulus' ijver, toen hij een Farizeër was. Ik was, (zegt hij) een ijveraar Gods, gelijk gij allen heden zijt en ik heb dezen weg vervolgd tot den dood, Hand. 22 : 3, 4. En zoo ook Hand. 26 : 9: Ik meende waarlijk bij mijzelven, dat ik tegen den Naam van Jezus veel wederpartijdige dingen moest doen: en mijnen ijver aangaande, ik was een vervolger der gemeente, Phil. 3 : 6. Zulk een ijver was het, waar men van leest in Joh. 16 : 2: Zij zullen u uit de synagoge werpen, u doen zwijgen, en niet toelaten te prediken, ja de tijd komt, dat die u zal dooden, meenen zal Gode een dienst te doen. Dit is een groote ijver, nochtans is het maar een blinde ijver, dien God versmaadt.

b. Er is een *gedeelde* ijver; in het eene brandend heet en in het andere steenkoud; ijverig in het eene en zorgeloos in het andere; velen zijn eerste tafelchristenen, ijverig in de plichten van de eerste tafel, en verzuimende nochtans de laatste. Dus waren de Farizeën zeer ijverig in hun *Corban*, Matth. 23 : 23, en onnatuurlijk omtrent hunne ouders, gedoogende dat ze ongemak leden en vergingen. Anderen zijn tweede tafelchristenen, ijverig in de plichten van de tweede tafel, maar nalatig in de eerste; meer voor gerechtigheid onder de menschen, dan voor heiligheid omtrent God. Doch, wiens godsdienst eindigt met de eerste tafel, of begint met de tweede, toont, dat hij een dwaas is in zijn belijdenis; want hij is maar bijna een Christen.

De vrouw, die van het kind een gedeelte wilde hebben, was de rechte moeder niet; en die de gebeden gedeeld wil hebben, is geen waar geloovige.

Jehu was ijverig tegen *Achab's huis*, maar niet tegen *Jerobeam's kalveren*, 2 Kon. 10 : 16, 29. Velen zijn zeer vinnig tegen verschillende gevoelens, die nochtans geen ernst gebruiken tegen de zonden van hunnen wandel. Nu, wij weten dat het zweet van het gansche lichaam een teeken

van gezondheid is, maar het zweet van dit of dat deel alleen, wijst een ongesteldheid aan; zoodanige hitte wordt daarom door de geneesheeren voor een kwaadaardigheid gehouden. Evenzoo, waar gemelde ijver tot alle geboden Gods gelijkelijk uitgaat, is dit een teeken van een goede gestalte; maar waar zij gedeeld is, waar de mensch in het eene heet en in het andere koud is, is dit een kwaadaardigheid van een inwendige geestelijke ongesteldheid.

c. Daar is een *onregelige* ijver, die gesteld is op onbevoegelijke en ongelijke voorwerpen: velen zijn zeer ijverig in dingen, die geen nut doen, en beuzelen in dingen, die den meesten ijver vereischen; gelijk de Farizeën, die vlijtige vertienders waren van munte, dille en komijn, maar nalieten het zwaarste der Wet: oordeel, barmhartigheid en geloof, Matth. 23 : 23, zij hadden hiervoor geen ijver, hoewel zij in andere zaken als vol vuur waren. Velen zijn ijveriger voor een ceremonie, dan voor het wezen van den godsdienst; ijveriger om zich te buigen voor den Naam Jezus, dan om Zijn leven gelijkvormig te wezen, ijveriger voor een heilig kleed, dan voor een heilig leven; ijveriger voor de inzettingen der menschen dan voor de instellingen van Christus.

Dit is een ijver, die gewoonlijk gevonden wordt in onbekeerden, in wie de genade nooit gewerkt heeft. Wanneer was Paulus zoo ijverig voor de *vaderlijke wetten* (waarvan hij spreekt in Gal. 1 : 14, 15, 16)? als alleen, toen hij was in zijn ellendigen, onbekeerden staat, gelijk gij zien kunt in het volgende vers: *wanneer het God* behaagde mij te roepen door Zijne genade, zoo ben ik niet te rade gegaan met vleesch en bloed. Paulus had dus een ander slag van ijver, gewerkt door andere beginselen. De heidenen zullen tegen dezulken in 't oordeel opstaan.

d. Daar is een *zelfachtige* ijver, die 's menschen eigen einde tot zijn beweegmiddel heeft; *Jehu* was zeer ijverig, maar niet zoozeer voor God, als voor het koninkrijk; niet zoozeer in gehoorzaamheid aan het gebod, als met het voornemen om daardoor op den troon te komen; daarom dreigt God hem te straffen, om hetgeen Hij hem bevolen had te doen. Hos. 1 : 4: „Ik zal de bloedschulden Jizreëls bezoeken over het

huis van Jehu"; wjl hij bloed gestort had, alleen om zijn lust te boeten en niet om God te gehoorzamen. *Simeon* en *Levi* gaven grooten ijver in de besnijdenis voor en schenen veel op te hebben met de eer van Gods instellingen, daar inderdaad hun ijver maar was om gierigheid te plegen, en zich te wreken op de Schemieten, Gen. 34 : 24—28.

e. Daar is een *uitwendige ijver*; zulk eene was die van de Schriftgeleerden en Farizeën, die niet wilden eten met ongewassen handen, maar nochtans wilden leven in verborgen zonden; zij reinigden dikwijls den beker, maar zelden het hart; zij versierden het buitenste, maar verzuimden het binnenste. *Jehu* was een geweldig uiterlijk hervormer, 2 Kon. 10 : 16, maar hij verbeterde van binnen niets, want hij had onder dat alles een kwaad hart, vers 31: *Jehu* nam niet waar te wandelen in de Wet des Heeren, met al zijn hart. Schoon zijn huid goed was, zijn lever was verrot. De Heere Christus merkt dit van de Farizeën aan, Matth. 6 : 5, 16: Zij bidden om van de menschen gezien te worden; en vasten, opdat de menschen kunnen weten, dat ze vasten.

f. Daar is een *bedil-zuchtige ijver*, die al naar buiten gaat gelijk de kaars in een lantaarn, die al haar hitte boven uit geeft; of als die lichtekooi van welke Salomo gewaagt, Spr. 7 : 11, „wier voeten niet in huis bleven.” Velen zijn heet en hooggaande tegen de zonde van anderen, en kunnen ze nochtans in zichzelf niet zien; gelijk de *Laminoe*, die hunne oogen voordeden, als ze uitgingen en wederom aflegden, als zij thuis waren. Het is licht om fouten te zien in anderen en zwaar om die te zien in zichzelf. *Jehu* was ijverig tegen *Baäl* en zijne *priesters*, omdat het *Achab's* zonde was; maar niet tegen de *kalveren van Bethel*, omdat dat zijn *eigen* zonde was. Deze ijver is het rechte merkteken van een huichelaar; zijn eigen tuin is met onkruid bewassen, terwijl hij vast doende is met zijns naasten perk te doorzoeken.

g. „Daar is een zondige ijver”; al het voorgaande mag zondig genoemd worden om eenig gebrek; maar dit noem ik zondig in een meer bijzondere beteekenis, omdat het tegen het leven en het wezenlijke van den godsdienst is; het is een ijver tegen ijver; die niet tegen de goddeloosheid, maar

tegen de kracht der Godzaligheid zelve inloopt; niet tegen de dwaling maar tegen de waarheid, en die het hevigst is tegen de geestelijke en gewichtigste waarheden des tijds. Waar vandaan wordt er anders geleden, om de Waarheid, dan door dezen geest des ijvers tegen de Waarheid? Dit mag een duivelsche ijver genoemd worden; want gelijk er een geloof der duivelen is, zoo is er ook een ijver der duivelen; „hij heeft een grooten toorn, wetende dat hij een kleinen tijd heeft,” Openb. 12 : 12; Jak. 2 : 19.

h. „Daar is een onschriftmatige ijver,” die niet gegrond is op, noch afkomstig van het Woord, maar door eenige slechte en verachte doeleinden. Zulk een ijver was die van Saul, toen God hem beval Amalek te verdelgen en mensch noch dier te verschoonen, en hij, in strijd met dat bevel, de beste schapen en ossen verschoonde, onder voorwendsel van ijver voor de offeranden Gods. En nog eens, toen hij de Gibionieten sloeg, uit ijver voor de kinderen Israëls en Juda, toen God het hem niet geboden had. De ijver veler menschen is dan en daar het grootst, wanneer en waar het minste gebod van God is.

De rechte geest des ijvers is bepaald naar de Schriftuur; want ze is voor God en behoort tot Zijne eer; God heeft geen eer van dien ijver, die geen Schriftuurlijk beginsel heeft.

Zoo dan, indien de ijver van een mensch in de dingen Gods maar kan zijn een blinde ijver, een gedeelde ijver, een onregelige ijver, een zelfzuchtige ijver, een uitwendige ijver, een bedilzuchtige ijver, een zondige ijver of een onschriftmatige ijver, dan is het openbaar, dat een mensch ijverig kan zijn in godsdienstige zaken en nog maar bijna een Christen. 12. „Iemand kan veel in den gebede zijn, hij kan dikwijls bidden en veel bidden, en nochtans maar bijna een Christen wezen.” Zoo deden de Farizeën, welke nochtans onze Heere Christus als huichelaars verwerpt.

Tegenwering. Maar is een biddende gestalte met een bewijs van een oprecht hart? Worden de heiligen Gods niet genoemd: „een geslacht dergenen, die het aangezicht Gods zoeken?” Psalm 24 : 6.

A n t w o o r d. Iemand is geen Christen, omdat hij veel bidt.

Ik stem dit toe, dat die gebeden, welke van de werkingen en zuchtigen van Gods Geest zijn, die uit een oprecht hart, hetwelk tot God verheven is, voortkomen; en een gevoel van onze nietigheid en Gods oneindige volheid met zich brengen; die gevoegd zijn naar Gods wil, de groote lippen des gebeds, die voor geestelijke dingen meer zijn dan voor tijdelijke; die vergezeld gaan met geloof en onafhankelijkheid: ik zeg, ik geef toe, dat zoodanige gebeden den mensch geheel een Christen maken. Niettemin kan iemand veel in den gebede zijn, en nochtans een vreemdeling omtrent zoodanige gebeden: Als

Ten eerste. De natuur kan een mensch doen bidden, want het is een deel van den natuurlijken godsdienst: ze kan een kind Gods aan het bidden brengen. Van Christus staat geschreven, Matth. 26 : 39—42: „En henen gegaan zijnde, viel Hij op Zijn aangezicht, biddende en zeggende: Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan.” Dit was een gebed van Christus, hetwelk voortvloeide uit het onzondige tegenstreven der natuur, zoekende haar eigene behoudenis.

Ten tweede. Iemand kan onder 't masker van bidden, vele zonden bedekken. Zoo deden die schijnvrome Farizeën, Matth. 23 : 14: „Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeën, gij geveinsden, want gij slokt de huizen der weduwen op, onder den schijn van lang bidden, daarom zult gij te grooter oordeel ontvangen.” Zoo schijnen de Roomschen zeer vroom te zijn om iemands ziel uit het vagevuur te redden, maar het is slechts om den erfenamen hun goed te onttrekken, onder voorwendsel van te bidden voor hun vaders ziel.

Ten derde. Iemand kan bidden en nochtans de zonde liefhebben, gelijk Augustinus; voor mijne bekeering, (zegt hij) bad ik tegen de zonde, maar ik vreesde, dat God mij zou hooren en mij doen naar mijne woorden. God hoort zulke gebeden niet, Ps. 66:18: „Had ik naar ongerechtigheid met mijn harte gezien, de Heere zou niet gehoord hebben.”

Ten vierde. Iemand kan ernstig bidden om tijdelijke zaken, en van zoodanigen aard zijn de gebeden der meeste menschen, roepende het meest om tijdelijke dingen. Meer om:

„Wie zal ons het goede doen zien?” dan om: „Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o Heere!” David stelt de gebeden van dezulken tezamen in Ps. 144 : 12, 13: „Dat onze zonen zijn als planten, onze dochters als hoeksteen, uitgehouwen naar de gelijkenis van een paleis; dat onze winkelen vol zijnde, den eenen voorraad na den anderen uitgeven, enz. Welgelukzalig is het volk, dien het alzo gaat.” Aldus is het gebed van een vleeschelijk hart: David noemt dit leugen, vers 11: „Red mij van de vreemden, welker mond leugen spreekt.”

Ten vijfde. Iemand kan bidden en evenwel ver van God zijn in 't gebed. „Dit volk nadert Mij met den mond en eert Mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij,” Jes. 29 : 13, Matth. 15 : 8. Een mensch kan bidden, zonder zijn hart bij 't gebed te hebben, waar God evenwel het meest naar ziet, Spreuk. 23 : 26: „Mijn zoon, geef Mij uw hart.”

De Joden hebben deze spreuk geschreven op de wanden van hunne Synagogen: „'t Gebed zonder voornemen des harten, is maar een lichaam zonder ziel.”

't Is niet genoeg, wijs te zijn om 't gebed te gebruiken, maar wij moeten wijs zijn tot 't gebruik des gebeds. Velen zijn zoo nauw, dat zij niet anders kunnen of zij moeten bidden; en echter zóó ongodsdienstig, dat zij geen hart hebben in het bidden. Een gewoon werk Gods, mag een mensch verstandig maken tot de plichten; maar niets minder dan de zaligmakende genade in het hart, zal een mensch consciëntieus maken in het betrachten van dezelve.

Ten zesde. Iemands gebed kan een leugen zijn. Gelijk een belijdenis zonder heiligheid een leugen is voor de wereld, zoo is een onoprecht gebed een leugen voor God. Er wordt gezegd van Israël: „dat zij God vroeg zochten en naar Hem vragden”; zij baden veel, doch God noemt het alles maar leugen. „Zij vleiden Hem met hun mond en logen Hem met hunne tong, want hun hart was niet recht met Hem,” Psalm 78 : 36, 37. „Hoort mijn gebed, met onbedriegelijke lippen gesproken,” zegt David in Psalm 17 : 1.

Ten zevende. Tegenspoeden en verdrukkingen in de wereld zullen iemand ernstig en veel doen bidden, Psalm 78 : 34:

„Als Hij hen doodde, zoo vraagden zij naar Hem en keerden weder en zochten God vroeg.” De heidensche zeelieden riepen in het onweder, een *iegelijk tot zijn God*; toen zij vreesden te vergaan, vingen zij aan met bidden, Jona 1 : 5. De zeelieden zijn voor de grootste helft zeer ongodsdienstig en dus geen groote bidders; zij vloeken meer dan dat zij bidden, evenwel wordt er gezegd in Psalm 107 : 23—28: „Zij roepen tot God in hunne nooden.” Daar vandaan het spreekwoord: „Die niet kan bidden, laat hem ter zee varen.” „Zij hebben hun gebed uitgestort, als Uwe tuchtiging over hen was,” Jes. 26 : 16.

Zoo dan, indien de natuur iemand doet bidden; indien iemand onder eenig voorwendsel of voornemen kan bidden; indien iemand kan bidden en evenwel de zonde liefhebben; indien iemand ernstig kan bidden om tijdelijke zaken; indien iemand kan bidden en echter ver van God zijn in 't gebed; indien 't gebed een leugen kan wezen; of indien 't alleen, het geroep van de ziel onder tegenspoed en verdrukking kan wezen; gewisselijk, dan kan iemand veel in 't gebed zijn, en nochtans maar bijna een Christen wezen.

Tegenwering. Maar neem eens, dat iemand bad en hij overwon met God in 't gebed, dat is immers een getuige van den hemel van iemands oprechtheid in 't gebed; nu ik bid en overwin, ik vraag en word geantwoord.

Antwoord. Een mensch kan bidden, en geantwoord worden, want God beantwoordt veeltijds 't gebed in zijn oordeel: gelijk God somtijds zwijgt in genade, zoo spreekt Hij wel in toorn, en gelijk Hij veeltijds weigert in genade, zoo antwoordt Hij veeltijds in oordeel; wanneer een mensch zich in iets, waarop zijn zinnen overmatig gezet zijn, met geen neen wil laten vergenoegen, zoo geeft God 't hem dikwijls tot een oordeel, Ps. 78 : 29: „Hij gaf hun hunnen lust.” Zij begeerden kwakkelen en God zond ze hun toe; maar let eens op het oordeel, vers 30, 31: „De spijze was nog in hunnen mond, als Gods toorn tegen hen opging en hen doodde.”

Tegenwering. Maar neem eens, dat iemands genegenheden zeer bewogen waren in het gebed, hoe dan? Is dat niet

een recht merkteeken van een Christen? Mijne genegenheden nu zijn zeer bewogen onder het bidden.

Antwoord. Zoo was Ezau, toen hij den zegen met *tranen zocht*, Hebr. 12 : 17. Iemand kan in een plicht door zijn eigen zaken maar alleen bewogen zijn, zoodat hem eenige goede bevattingen door het hoofd loopen en fraaie woorden van de lippen rollen; daardoor kunnen ook eenige goede bewegingen in het hart ontstaan; maar het zijn sprankelen, die uit een schoorsteen vliegen en dadelijk verdwijnen. Zoo is het mogelijk, dat iemand kan bidden en in gebed overwinnen; men kan dus bidden en bewogen zijn in het gebed, en nochtans maar bijna een Christen wezen.

13. „Iemand kan lijden voor Christus, in Zijn Naam, in Zijn persoon, en nochtans maar bijna een Christen zijn.”

Al wie Christus' kruis op zijne schouders draagt, draagt daarom Christus' beeld niet in zijn ziel.

Tegenwering. Maar doet de Heere Christus geen groote beloften aan degenen, die lijden of die iets om Hem verliezen? Zegt Hij niet, Matth. 19 : 29: „Een ieder die verlaten heeft huis, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers, om Mijns Naams wille, zal honderdvoud ontvangen, en het eeuwige leven beërven”? En zeker, het zijn ware Christenen, wien Christus deze belofte doet.

Antwoord. Daar is een lijden voor Christus, dat een bewijs van oprechtheid is, en zijn loon zal hebben, Matth. 5 : 10, 11, 12. Het is dan, als iemand lijdt om een goede zaak, op een wettige roeping en met een goede consciëntie, om Christus' wil en in Christus' kracht: wanneer zijn lijden is „eene vervulling van de overblijfselen van de verdrukking van Christus,” Col. 1 : 24, wanneer een mensch lijdt als een Christen; gelijk de Apostel spreekt, 1 Petr. 4 : 16: „Indien iemand lijdt als een Christen, die schame zich niet”; als een mensch zichzelf niet in het lijden werpt, maar op Gods roeping wacht; zulk een lijden is een bewijs van oprechtheid.

Maar al wat lijden voor *Christus* is, is juist geen lijden *als een Christen*; want:

Ten eerste. Iemand kan lijden voor Christus, om de be-

lijdenis van den godsdienst, dien hij heeft aangenomen; de wereld haat godsdienstigheid; de tijd kan komen, dat het ons even duur kan komen te staan, Christus' livrei te dragen, als Christus zelf. *Alexander* scheen zijn leven te willen verliezen, om des Evangelies wil, Hand. 19 : 33, nochtans was hij die *Alexander* (zooals gewoonlijk geoordeeld wordt) die later aan 't geloof *schipbreuk* leed en de bediening van Paulus zeer tegenstond.

Ten tweede. Iemand kan lijden voor Christus en evenwel geen ware liefde tot Christus hebben, gij hebt daarvan een betoog, 1 Cor. 13 : 3: „Schoon ik mijn lichaam overgaf om verbrand te worden, en de liefde niet had, zoo was ik niets.” Liefde tot Christus is de eenige edele grond van lijden; maar een mensch kan veel lijden uit andere inzichten. Als:

a. Uit een gevoelen van verdienstelijkheid, door ons lijden, zooals de Roomschen; of

b. Uit edele eer, om een naam te hebben onder de belijders, sommigen zijn gestorven, opdat hun naam mocht leven; of

c. Uit een Romeinsche kloekmoedigheid en onversaagtheid van geest.

d. Uit hoop op voordeel; gelijk *Judas* alles om Christus' wil verliet, hopende een hooge markt te hebben, door het met Hem te houden; of

e. Eerder om een gevoelen voer te staan, dan om de Waarheid uit te breiden: *Socrates* stierf, omdat hij staande hield, dat er maar één God was; maar dat hij stierf voor zijn eigen meening en niet voor Gods zaak, is dunkt mij licht te bepalen. Dus kan iemand lijden, omdat hij belijdenis doet van Christus en nochtans lijden op verkeerde gronden.

Indien dan iemand voor Christus kan lijden, omdat hij de belijdenis van Christus heeft aangenomen; of lijden voor Christus en nochtans Hem niet waarlijk liefhebben; dan kan iemand lijden voor Christus en nochtans maar bijna een Christen zijn.

14. „Iemand kan geroepen zijn van God, en deze roeping omhelzen, en nochtans maar bijna een Christen zijn.” *Judas* is een duidelijk bewijs van deze waarheid. Hij was door

Christus zelf geroepen en kwam op die roeping, nochtans was *Judas* maar bijna een Christen.

Tegenwerping. Maar te zijn onder de roeping Gods is toch een bewijs van ons deel in de voorverordineerde liefde Gods. Zegt de Apostel niet: „die Hij verordineerd heeft, die heeft Hij geroepen”? Rom. 8 : 30. Neen, want hij zegt in hetzelfde vers: „die Hij geroepen heeft, die heeft Hij gerechtvaardigd.” Neen, roept God al degenen niet, die Hij voorgenomen heeft te behouden?

Antwoord. Hoewel God al degenen roept, die zalig zullen worden, nochtans zullen ze allen niet zalig worden, die God roept; een ieder onder de bediening van het Evangelie wordt van God geroepen op de een of andere wijze; maar daarom zal niet ieder onder het Evangelie zalig worden. Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren, Matth. 20 : 16.

Er is een tweevoudige roeping Gods:

1. Inwendig.

2. Uitwendig.

Ten eerste. Daar is een inwendige roeping Gods: deze roeping is een bijzonder werk des Geestes, door de bediening des Woords, waardoor een mensch uit den staat der natuur gebracht is in den staat der genade, uit de duisternis in het licht, van vaten des toorns tot erfgenamen des levens, Hand. 26 : 18. Ik stem toe, dat iemand die onder deze roeping Gods is, krachtdadiglijk en zaliglijk geroepen is, geroepen om inderdaad en in waarheid een Christen te zijn. „Een iegelijk, die het van den Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij,” Joh. 6 : 45.

Ten tweede. Daar is een roeping Gods, welke iemand kan hebben, zonder dat het nochtans deze roeping is; daar is een uitwendige roeping Gods, welke door de bediening des Woords wordt teweeggebracht.

Iedereen nu, die onder de prediking van het Evangelie leeft, is op deze wijze geroepen; God roept een iegelijke ziel tot bekeering, en dat hij zich een vast fundament legge voor den hemel en de zaligheid door het Woord, dat hij dezen dag hoort.

Maar iedereen, die aldus geroepen is, is daarom nog geen waar Christen; want:

a. Velen onder de roeping Gods komen tot Christus, maar zijn niet bekeerd tot Christus, hebben niets van de genade en het leven van Christus; gelijk de gast, Matth. 22, die als Christus zijne dienstknechten uitzond, om zijne gasten ter bruiloft te doen komen, inkwam op de noodiging van Christus, schoon hij geen bruiloftskleed aan had, vers 11, dat is: niets van de genade en gerechtigheid van Jezus Christus.

b. Velen, die onder de noodiging van het Evangelie zijn, komen tot Christus en vallen naderhand nochtans van Christus af, gelijk Judas en Demas, 2 Tim. 4 : 10. Daar wordt gezegd, Joh. 6 : 66, dat, toen Christus een leer predikte, welke zijn discipelen niet beviel, vele van zijn discipelen Hem verlieten en niet meer met Hem wandelden.

Indien dan velen zijn onder de uiterlijke roeping Gods alleen, of indien velen, die tot Christus komen, niet bekeerd zijn tot Christus, maar van Hem afvallen, dan kan iemand van God geroepen en nochtans maar bijna een Christen zijn. 15. Iemand kan den Geest Gods hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn. Bileam had den Geest Gods, dien hij ontvangen had om Israël te zegenen, Num. 24 : 2. Bileam zag Israël, wonende in hunne tenten, en de Geest des Heeren kwam op hem. Judas eveneens, want hij wierp door den Geest de duivelen uit; hij was een van hen, die tot Christus kwamen en zeiden: „Heere, ook zijn de duivelen ons onderworpen.” Zoo ook Saul, 1 Sam. 10 : 10. Ziet een hoop profeten ontmoetten hem, en de Geest Gods kwam op hem en hij profeteerde onder dezelve.

Maar gij zult zeggen: kan iemand den Geest Gods hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn? De Schrift zegt immers: „Zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt hem niet toe,” Rom. 8 : 9. Hieruit volgt, dat wie dien heeft, de Zijne is.

Ik antwoord: Daar is een deelachtig zijn van den Geest, hetwelk een onfeilbaar bewijs is, dat wij heiligen zijn; te weten, waar de Geest een krachtadig overwinnend beginsel van genade en heiligmaking is, vernieuwende het hart waar

de Geest een machtig werker is, der ziele in hare zwakheden te hulp komende, Rom. 8 : 26; waar de Geest zóó is, dat Hij er zijne woning heeft voor eeuwig, Joh. 14 : 26. Maar ieder die den Geest heeft, heeft dien immers niet op deze wijze, want:

a. Iemand kan den Geest voor een tijd hebben, doch niet voor *altijd*; de Geest kan in een mensch wezen en evenwel niet in hem wonen. De Geest is, waar Hij woont, maar Hij woont niet overal, waar Hij is; Hij is in allen, maar Hij woont alleen in de heiligen. Een geveinsde mag den Geest een tijd hebben, maar hij heeft Hem niet altoos.

b. Iemand „kan den Geest hebben, en evenwel niet geboren zijn uit den Geest”: ieder waar Christen is geboren uit den Geest. Een geveinsde mag de gaven des Geestes hebben, maar niet de genaden. De Geest kan in hem wezen, bij wijze van verlichting, maar niet bij wijze van heiligmaking; tot overtuiging, maar niet tot bekeering. Schoon hij veel gewone genaden mag hebben ten bate van anderen, evenwel kan hij geen bijzondere genade hebben ten bate van zichzelf, hoewel zijne belijdenis geestelijk is, zijn toestand nochtans is vleeschelijk.

c. Iemand „kan den Geest slechts hebben, als een Geest der dienstbaarheid”: op welke wijze de Geest in vele menschen werkt. De Geest der dienstbaarheid nu „is een werking van den Heiligen Geest door de Wet, overtuigende de consciëntie van zonde en van den vloek der Wet, en werkende in de ziel zulk een bevassing van den toorn Gods, dat de gedachten van God zijn ziel verbaasd maken.”

Deze Geest kan zijn, en is dikwijls, zonder zaligmakende genade; de werking van dezen Geest was in *Kain* en *Judas*. Hoewel niemand den Geest der *aanneming* ontvangt, tenzij hij eerst ontvangt den Geest der *dienstbaarheid*, evenwel ontvangen velen den Geest der *dienstbaarheid*, die nooit ontvangen den Geest der *aanneming*.

d. Iemand „kan den Geest Gods werkende in zich hebben, en nochtans kan hij dien wederstaan.” Daar wordt gezegd van de Joden, dat zij „wederspanning waren, en Zijn Heiligen Geest verzochten.” Dezelfde zonde werd hun kinderen ten laste gelegd, Hand. 7 : 51: „Gij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en ooren, altijd wederstaat gij den Heiligen

Geest, gelijk uwe vaders, alzoo ook gij." Een huichelaar behoudt den Geest zoo lang niet, totdat hij doorbreekt tot wedergeboorte en aanneming, maar bluscht de bewegingen daarvan uit, waardoor hij eeuwiglijk misdraagt.

e. Iemand „kan den Geest hebben, en nochtans die onvergeeflijke erfzonde doen": hij kan den Heiligen Geest hebben en evenwel de zonde tegen den Heiligen Geest begaan: neen, niemand kan deze zonde zondigen, als die er eenigszins mede behept is.

Een waar geloovige heeft zooveel van de werking van dien Geest in zich, dat hij die zonde niet kan begaan: „Die uit God geboren is, zondigt niet," te weten de „zonde des doods"; want die wordt daarmede bedoeld, 1 Joh. 5 : 16—18. De vleeschelijke practicale zondaar kan die zonde niet doen; want hij is vleeschelijk en wellustig, den Geest niet hebbende. Die deze zonde doen zal, moet iets van den Geest hebben, welken de huichelaar heeft, gelijk gezegd wordt, Hebr. 6 : 4 : „Dat hij den Heiligen Geest deelachtig is." En hij alleen is in staat om te zondigen tegen den Heiligen Geest.

Zoo dan, indien iemand den Geest kan hebben voor een tijd en niet altoos; indien iemand den Geest kan hebben en niet geboren zijn uit den Geest; indien hij den Geest kan hebben, alleen als een Geest der dienstbaarheid; indien iemand den Geest in zich werkende kan hebben en evenwel begaan die onvergeeflijke zonde, zoo kan iemand den Geest Gods hebben en nochtans maar „bijna een Christen zijn." 16. „Iemand kan geloof hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn." „De steenachtige aarde (dat zijn toehoorders, welke een steenachtige aarde gelijk zijn) geloofden voor een tijd," Luk. 8 : 13. Er wordt gezegd in Joh. 2 : 23 : „Dat velen in den Naam van Christus geloofden," maar dat Christus zelve, hen „niet durfde vertrouwen." Hoewel zij in Christus vertrouwden, wilde Christus hen evenwel niet vertrouwen; en waarom? Omdat Hij „hen allen kende"; vs. 24. Hij wist, dat ze tot aan den wortel verdorven waren, niet-tegenstaande hun geloof; men kan al dat geloof hebben, zoodat „men bergen kan verzetten, en nochtans niets wezen," 1 Cor. 13 : 2.

Tegenwering. Maar hoe kan dit wezen, dat iemand het geloof zou hebben en nochtans maar bijna een Christen zijn? Beloofd de Heere Christus het leven en de zaligheid niet aan alle geloovigen? Staat er niet, dat het Evangelie gepredikt moet worden aan „alle creaturen, en die geloofd zal hebben, zalig zal worden," Mark. 16 : 16.

Antwoord. Ofschoon het waar is, hetgeen de Heere Christus daar zegt, dat wie geloofd zalig zal worden, zoo is het ook waar, dat velen die gelooven nimmer de zaligheid zien zullen; want Simon de toovenaar geloofde, ja Jakobus zegt: „de duivelen gelooven ook en zij sidderen." Nu, niemand zal zeggen dat dezen zalig zullen worden.

Gelijk het waar is wat de Apostel zegt, 2 Thess. 3 : 2 : „Het geloof is niet aller," alzoo is het ook waar, dat velen het geloof hebben, die er niet het minst beter om zijn.

Gij moet derhalve weten, dat er tweeërlei gelooven zijn:

Een bijzonder en zaligmakend geloof;

Een gewoon en niet zaligmakend geloof.

Ten eerste. Daar is een zaligmakend geloof, dat wordt genoemd: „het geloof der werkingen Gods," Col. 2 : 12. Het is een werk van Gods eigen Geest in de ziel. Het is een geloof, hetwelk zich geheel verlaat en nederwerpt op Christus, tot verkrijging van genade, heerlijkheid, vergeving en vrede, heiligmaking en heerlijkmaking.

Het is een vereenigde daad van de gansche ziel; verstand, wil en genegenheden, alles werkt samen om de ziel te vereenigen met een algenoegzamen Zaligmaker. Het is een geloof, dat het hart reinigt en zijne invloeiing heeft in alle andere genaden, gevende die kracht en leven, Hand. 15 : 9.

Zoo wie nu dit geloof heeft, is inderdaad een Christen; dit is „het geloof der uitverkorenen Gods," Tit. 1 : 1. Maar:

Ten tweede. Er is ook een gewoon geloof, niet zaligmakende; een verwelkend en tijdgeloof; er is zoowel een geloof van Simon den toovenaar, als er een geloof van Simon Petrus is: de een geloofde en was evenwel „in de galle der bitterheid en samenknopping der ongerechtigheid," Hand. 8 : 10, vergeleken met vers 23, en had meer navolgers dan Simon Petrus: het geloof der meeste menschen zal ten laatste niet

beter gevonden worden dan dat van *Simon den toovenaar*.
Want:

a. Het geloof van de meesten is maar een *tijdgeloof*; het duurt voor een tijd en dan versterft het en gaat te niet; het ware en zaligmakend geloof (hetwelk het geloof der uitverkorenen Gods is), kan niet sterven; het kan missen in de uitwerking, maar niet in de hebbelijkheid; het sap kan wel niet wezen in den tak, maar het is in den wortel. Iemand kan een vergankelijk geloof hebben, en verloren gaan.

b. Er is een geloof, dat algemeen gaat en niet bijzonder, gelijk er een algemeen en bijzonder *voorwerp* des geloofs is, zoo is er ook een algemeen en bijzonder *geloof*. Het algemeen voorwerp des geloofs is de gansche Schriftuur; het bijzonder voorwerp des geloofs is Christus in de belofte. Velen nu hebben een algemeen geloof, om alles aan te nemen wat in de Schrift geschreven is, die nochtans niet hebben een bijzonder geloof, om die bijzondere toepassing te maken van Jezus Christus in de belofte.

De duivelen en verworpingen kunnen de waarheden der Schriftuur gelooven, en hetgeen beschreven is van Christus' lijden en sterven voor de zondaren; maar daar zijn weinigen, die zich verzegelen in de wonden van Christus, en door Zijne striemen genezing voor hunne ziel halen.

c. Er is een geloof, dat zetelt in het verstand, maar niet in den wil; dit is een zeer gewoon geloof; daar zijn velen, die de Waarheid toestemmen. Zij gelooven al de eigenschappen Gods, dat Hij is rechtvaardig, heilig, wijs, getrouw, goed, barmhartig, enz., maar niettegenstaande dit alles rusten zij er niet in. Zij gelooven, dat de geboden waar zijn, maar gehoorzamen ze niet; zij gelooven, dat de beloften waar zijn, maar zij omhelzen noch beoefenen die; zij gelooven, dat de bedreigingen waar zijn, maar zij zoeken ze niet te ontvlieden.

Dus ligt hun geloof in toestemming, maar niet in overgiving; zij hebben geloof om bekentenis te doen van een oordeel, maar geen geloof om de uitvoering aan te nemen: door bewilliging leggen zij een fundament, maar nooit bouwen ze er op door toepassing. Zij gelooven, dat Christus stierf, om

degenen die in Hem gelooven, zalig te maken, nochtans gelooven zij niet in Christus, om zalig te worden.

O mijn broeders! het is niet een *geloovig hoofd*, maar een *geloovig hart*, dat een Christen maakt; „met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid,” zonder dit „is ons geloof ijdel en wij zijn nog in onze zonden,” Rom. 10 : 10, 1 Cor. 15 : 17.

d. Er is een geloof zonder ondervinding; velen gelooven in het Woord, op hooren zeggen, dat het het Woord Gods is, maar zij voelden nimmer de kracht en werking daarvan in hun hart en consciëntie. Nu, wat nut is het, te gelooven de waarheden van het Woord, indien een mensch in zijne consciëntie nooit de kracht voelt van het Woord? Wat is het, te gelooven de waarheid der belofte, zoo wij nooit smaken de zoetigheid der belofte?

Wij zijn in dit opzicht, gelijk iemand, die eens anders beschrijving van vreemde gewesten gelooft, maar zelf die nooit heeft doorreisd, om er de waarheid van te weten; of als een patiënt, die alles gelooft wat de dokter zegt en nooit zijn dranken proeft. Wij gelooven 't Woord, omdat wij het niet kunnen tegenspreken; maar wij hebben geen ondervinding van eenig zaligmakend goed door het Woord teweeggebracht, en zoo zijn wij maar bijna Christenen.

e. Er is een geloof zonder verbrijzeling des harten, geen vermogen hebbende om het hart te vermurwen en te verzachten, en daarom is het geen waar geloof; want het minste ware geloof is altijd gevoegd met een gebogen wil en een gebroken hart.

f. Er is een geloof, dat het hart niet verandert; geloof zonder vrucht, brengt het nieuwe schepsel niet in de ziel, maar laat het in een staat der zonde en des doods. Dit is een geloof, dat iemand wel een goed belijder maakt, maar geen goed geloovige, hij gelooft de Waarheid, maar niet gelijk ze in Jezus is; want dan zou het hem transformeeren en veranderen in de gelijkheid van Jezus, Ef. 4 : 12. Hij gelooft, dat men veranderd moet zijn, om zalig te worden, nochtans is hij niet zaligmakend veranderd door het geloof. En dus, terwijl anderen gelooven tot zaligheid, gelooft hij tot verdoemenis; „want zijn web deugt niet tot kleeding en met

zijne werken zal hij zich niet bedekken," Jes. 59 : 6.

Zulks, indien iemands geloof maar kan zijn een tijdgeloof, of in het algemeen kan gaan over alles, of alleen zijn zetel in het verstand hebben, of zonder ondervinding zijn kan, of zonder verbreking des harten, of zonder een nieuw hart, zoo kan iemand zekerlijk 't geloof hebben, „hij kan de hemelsche gaven smaken" en nochtans maar „bijna een Christen zijn," Hebr. 6 : 4.

17. Iemand kan nog verder gaan; „hij kan een lichte liefde tot het volk Gods hebben, en nochtans maar bijna een Christen zijn." Iedere soort van liefde tot de heiligen is geen bewijs, dat wij heiligen zijn. *Farao* beminde *Jozef*, en stelde hem in de tweede plaats in het koninkrijk; nochtans was *Farao* maar een goddeloos mensch; *Achab* beminde *Josafat*, en maakte een verbond met hem, hij gaf zijn dochter *Athalia* uit aan *Joram*, zoon van *Josafat*, nochtans was *Achab* een goddeloos man.

Maar, gij zult zeggen, dit schijnt te strijden tegen het getuigenis van de Heilige Schrift; want die stelt de liefde tot de heiligen en het volk Gods, tot een onfeilbaar bewijs van onze wedergeboorte en recht tot het eeuwige leven, 1 Joh. 3 : 14: „Hieraan weten wij, dat wij uit den dood overgegaan zijn in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben." Neen, de Geest Gods stelt dit afzonderlijk karakter tusschen de heiligen en onheiligen, vers 10: „Hierin zijn de kinderen Gods en de kinderen des duivels openbaar: een ieder, die de rechtvaardigheid niet doet, die is niet uit God, en die zijn broeder niet liefheeft". Door broeders verstaan wij geen broeders, die onze *landgenooten* zijn, gelijk dezulken broeders genaamd worden, Rom. 9 : 3 en Hand. 7 : 23, 26. Of zij die onze broeders zijn door *maagschap*, afstammende van dezelfde ouders, als Jak. 1 : 2. Maar door broeders verstaan wij broeders in de *genade*, en bovennatuurlijk wedergeboren, Fil. 1 : 6, dewelke de kinderen Gods zijn; dezen zijn de broeders en deze te beminnen is een zeker teeken, dat wij kinderen Gods zijn.

Ik antwoord, dat er eene liefde tot de kinderen Gods is, welke een bewijs is, dat wij kinderen Gods zijn, te weten:

wanneer wij hen liefhebben, omdat zij kinderen Gods zijn; wanneer wij ze liefhebben om het beeld Gods, dat zich in hen vertoont; en om de genade en heiligheid, welke in hun wandel afstraalt; het is waarlijk prijzenswaardig om de Godzaligen te beminnen om hunner Godzaligheid wil, de heiligen om hunner heiligheid wil, dit is een vast getuigenis van ons Christendom. De liefde der genade in *anderen* is een goed bewijs van het leven der genade in *onszelven*: Er kan geen beter blijk van den *Geest van Christus* in *ons* wezen dan het *beeld van Christus* te beminnen in *anderen*. Want het is een zekere waarheid, dat een zondaar een heilige als zoodanig niet kan beminnen. Een *Israëliet* is den *Egyptenaren* een gruwel.

Er is een strijdigheid en een natuurlijke vijandschap tusschen de twee zaden (Gen. 3 : 15), tusschen de kinderen der wereld, en diegenen, die de Vader in Zijn eeuwige liefde uit de wereld heeft uitverkoren, Joh. 15 : 19.

De gelijkheid is de grootste grond der liefde: nu, daar is de grootste ongelijkheid tusschen een onwedergeboren zondaar en een kind Gods; derhalve kan een kind Gods een zondaar als zondaar niet beminnen, „in wiens oog de verworpene veracht is," Psalm 15 : 4. Hij mag hem liefhebben als een schepsel; hij mag zijn ziel genegen zijn, of hij mag hem liefhebben in eenig opzicht, daar hij met hem in betrokken is. Zoo bemint God de verdoemde geesten, voor zoover ze schepselen van Hem zijn, maar als gevallen engelen haat Hij ze met een oneindigen haat. Een zondaar te beminnen als zondaar kan een kind Gods niet doen; zoo kan een zondaar een kind Gods niet beminnen als kind Gods. Dat hij een kind Gods beminnen kan, sta ik toe, maar het is om andere redenen; hij kan een persoon liefhebben, die heilig is, maar niet den persoon om zijne heiligheid, maar om iets anders. Als:

Ten eerste. Iemand kan een kind Gods beminnen om zijne lieftalligheid, vredelievendheid of vriendelijk gedrag jegens allen waarmee hij omgaat. Godvruchtigheid versiert den wandel van een mensch en brengt hem in aanzien voor het oog der wereld: de genade Gods is geen vriend van stuursch

en ongemanierd te wezen onder de menschen; zij verwekt integendeel een gemeenzaam gedrag en zoetigheid bij allen; en waar dit gevonden wordt, kan liefde en hoogachting verkregen worden.

Ten tweede. Iemand kan een heilige beminnen om zijn uitwendigen luister en grootheid in de wereld: de mensch is zeer geneigd om wereldsche hoogheid te eeren, Jak. 2 : 3. Daarom zal een *rijke* vrome bemind en geëerd worden, terwijl een *arme* vrome gehaat en veracht wordt. Dit is evenzoo, alsof iemand de deugd van zijn zwaard wou schatten naar zijn geborduurden draagband; of zijn paard naar de kostelijke optooiselen, liever dan naar zijne sterkte en gezwindheid. *Ware* liefde tot de kinderen Gods, breidt zich uit tot alle kinderen Gods, armen zoowel als rijken, dienstbaren zoowel als vrijen, onedel zoowel als edel; want het beeld van Christus is in allen even lief en beminnelijk.

Ten derde. Iemand kan een kind Gods beminnen om zijne getrouwheid en dienstvaardigheid. Waar de godsdienst in zijne kracht zich in het hart openbaart, maakt het iemand getrouw in al hetgeen hem wordt aanbevolen, hij is vlijtig in al zijne handelingen, en in al zijn doen oefent hij gerechtigheid; en dit verwekt hoogachting. Een *goddelooze* meester kan een *vromen* knecht, die zijn meester in alles behaagt en op het zijne wel acht slaat, welgezind zijn.

Ik zou dit in vele zaken van dezelfde natuur kunnen aantoonen, als uit zijne milddadigheid, schoonheid, vernuft, geleerdheid, bescheidenheid enz., om welke dingen de menschen dezer wereld het volk Gods liefde zouden kunnen toedragen. Maar deze genegenheid is geen bewijs van liefde. Want

1. Het is maar een natuurlijke liefde, die haar oorsprong heeft uit eenige vleeschelijke inzichten, of eigen beginselen. De liefde, welke in de Heilige Schrift, als een blijk van onze wedergeboorte is, is een *geestelijke liefde*, Coll. 1 : 8, waarvan de voornaamste beweging genade en heiligheid is; het is een liefde, welke eenen rechtvaardige omhelst „in den naam van een rechtvaardige,” Matth. 10 : 41.

2. De vleeschelijke liefde der menschen tot heiligen is een bepaalde en gedrongene liefde; ze is niet algemeen tot het

gansche zaad, Esther 10 : 3. Nu, gelijk het met de zonde is: die geen consciëntie maakt van alle zonden, die maakt ook geen consciëntie van eenige zonde, als zonde; zoo ook, die niet al degenen bemint, in welke het beeld van Christus gevonden wordt, bemint niemand om het beeld van Christus, dat zich in hem vertoont.

Zoo dan, indien de liefde, die wij gevoelen tot het volk Gods, alleen kan ontstaan uit een natuurlijke liefde, of uit eenig eigen inzicht, of zoo ze is een bepaalde liefde, die zich niet uitbreidt tot het gansche volk Gods, dan kan ook lichtelijk iemand het volk Gods liefhebben, en echter niet beter dan „bijna een Christen zijn.”

18. „Iemand kan de geboden Gods gehoorzamen, ja vele geboden Gods, en nochtans maar bijna een Christen zijn.” Bileam scheen zeer consciëntieus, om zijn handel te richten naar het kompas van Gods bevel. Toen Balak tot hem zond, om te komen en het volk Gods te vloeken, zeide hij: „Al ware het, dat Balak mij zijn huis vol zilver en goud gave, zoo vermocht ik niet het bevel des Heeren mijns Gods te overtreden,” Num. 22 : 18, en zoo zegt hij, vers 38: „Het woord, dat God mij in den mond gelegd heeft, dat zal ik spreken.” *De jongeling*, Mark. 10 : 20, ging ver in gehoorzaamheid: „Al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid aan.” Nochtans was hij maar een huichelaar, na dat alles verliet hij Christus.

Tegenwering. Maar wordt er niet gezegd, Joh. 14 : 21: „Die Mijne geboden heeft en deze bewaart, die is 't die Mij liefheeft, en die Mij liefheeft, zal van Mijn Vader geliefd worden; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelven aan hem openbaren.” En zegt niet de Heere Christus uitdrukkelijk, Joh. 15 : 14: „Gij zijt Mijne vrienden, zoo gij doet wat Ik u gebied.” En kan iemand een *vriend* van Christus wezen, en echter maar *bijna* een Christen zijn.

A n t w o o r d. Daar is een gehoorzaamheid aan de geboden van Christus, welke een onfeilbaar bewijs is van ons Christendom en vriendschap met Christus. Deze gehoorzaamheid heeft een drievoudige eigenschap. Ze is:

Evangelisch. Algemeen. Bestendig.

1. Ze is een Evangelische gehoorzaamheid, en dat in de zaak, in de manieren, in den grond en in het einde.

In de zaken; want die zijn al wat God vordert, Joh. 15: „Gij zijt Mijn vrienden, zoo gij doet, hetgeen Ik u gebied.”

In de manier; want die is zoodanig, als God van ons eischt, Joh. 4 : 24: „God is een Geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en in waarheid”.

In den grond; want die is een „zuiver hart, eene goede consciëntie en een ongeveinsd geloof,” 1 Tim. 1 : 5.

In het eind; want dat is de eere en de heerlijkheid Gods; „al wat gij doet, doet dat alles ter eere Gods,” 1 Cor. 10 : 31.

2. Het is eene algemeene gehoorzaamheid, die tot alle geboden Gods gelijkelijk overgaat; het neemt de plichten der beide Tafelen waar. Zoo was de gehoorzaamheid van Kaleb, Num. 14 : 24, die „volhardde den Heere na te volgen”; en van David, die „op alle Gods geboden merkte,” Ps. 119 : 6.

3. Het is eene bestendige gehoorzaamheid, een aanslaan der hand aan Gods ploeg, zonder terug te zien: „Ik heb mijn hart geneigd om Uwe inzettingen eeuwiglijk te doen, ten einde toe,” Psalm 119 : 112.

Die aldus de geboden Gods gehoorzaamt, is inderdaad een Christen en een vriend van Christus, maar alle gehoorzaamheid aan de geboden Gods, is niet van die natuur. Want:

Ten eerste. Daar is een gedeelde gehoorzaamheid, een halveerende godsdienst, als een mensch God gehoorzaamt in het eene gebod, en in het andere niet of Hem aanneemt in den eenen plicht en niet in den andere; wanneer een mensch de plichten van de eene tafel houdt en van de andere niet. Zoodanig is de godsdienst van de meeste menschen. Maar deze gehoorzaamheid is geen gehoorzaamheid: want gelijk degene, die God niet liefheeft *boven al*, God niet met *al* liefheeft; zoo hij al de geboden niet algemeen gehoorzaamt, van hem kan niet gezegd worden, dat hij eenig Goddelijk gebod *waarlijk* betracht. Van de Samaritanen wordt gezegd, zij „vreesden den Heere, en dienden hunne goden, naar hunne wijze,” 2 Kon. 17 : 33. En in het daaropvolgende vers wordt gezegd: „zij vreesden den Heere niet”; zoodat hunne vrees

voor den Heere geen vrees was. Op gelijke wijze is die gehoorzaamheid tot God geen gehoorzaamheid, welke maar een gedeelde, halveerende gehoorzaamheid is.

Ten tweede. Iemand kan veel gehoorzamen en nochtans zijn in zijne oude natuur; 't welk zoo zijnde, dan is al zijne gehoorzaamheid in dien staat maar „een geschilderde zonde; wie spijsoffer offert, is als die zwijnenbloed offert, wie wierook brandt ten gedenkoffer, is als die een afgod zegent,” Jes. 66 : 3. De natuur moet vernieuwd worden, eer het gebod recht kan worden gehoorzaamd; want: „een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen,” Matth. 7 : 18. Hoedanig iemands betrachtingen ook zijn, zoo kunnen zij geen gehoorzaamheid genoemd worden, terwijl het hart onwedergeboren en de grond valsch en ondeugend is; iedere plicht van een geloovige wordt door God aangenomen als een deel van zijne gehoorzaamheid, naar den wille Gods, schoon in vele zwakheid gedaan, Ef. 5 : 6. Rom. 6 : 17, aangezien (hoewel zijne hand zwak is, nochtans) zijn hart recht is. Een huichelaar mag de vlijtigste hand hebben, maar een geloovige heeft het getrouwste en oprechtste hart.

Ten derde. Iemand kan de Wet gehoorzamen en geen liefde hebben tot den Wetgever. Een vleeschelijk mensch kan de geboden Gods doen, maar hij kan God niet beminnen, over zulks kan hij het niet recht doen: want liefde tot God is het begin en de springader van alle ware gehoorzaamheid. Ieder gebod Gods moet gedaan worden in liefde; dit „is de vervulling der Wet,” Rom. 13 : 10. De Apostel zegt: „Al ware het dat ik al mijne goederen den armen gave, en dat ik mijn lichaam overgave om verbrand te worden,” (dit schijnt een daad van de hoogste gehoorzaamheid te wezen) „indien ik nochtans de liefde niet had, zoo was ik niets,” 1 Cor. 13 : 2.

Ten vierde. Ik zou hier mogen bijvoegen, dat iemand ver kan gaan in gehoorzaamheid uit verkeerde en nevenbedoeelingen, gelijk de „Farizeën veel baden, aalmoezen deden en vastten”; maar de Heere Christus zegt, dat het was: „om van de menschen gezien en geprezen te worden,” Matth. 6 : 2, 5, 16. De meeste vromigheid der schijngodsdienstigen

ontlast zich in ijdele glorie; en daarom is hij maar „een uitgeleedigde wijnstok,” in alles wat hij doet, want „al zijne vrucht is voor zichzelf,” Hos. 10 : 1.

Het einde rechtvaardigt de daad; een goed einde kan inderdaad een kwade zaak niet goed maken, evenwel maakt 't gebrek van een goed einde een goede daad kwaad.

Zoodat, indien iemand de geboden Gods ten deele en maar ten halve gehoorzaamt; of indien hij het doen kan, en nog is in zijn natuurlijken toestand; of indien hij de geboden Gods kan gehoorzamen, en evenwel God niet liefheeft, of indien het oogmerk van zijne gehoorzaamheid zondig is, dan kan iemand veel zijn in het gehoorzamen van Gods geboden, en nochtans maar *bijna* een Christen zijn.

19. „Iemand kan geheiligd wezen en nochtans maar bijna een Christen zijn.” Iedere soort van heiligmaking maakt een mensch niet een nieuw schepsel; want velen zijn geheiligd, die nooit vernieuwd waren. Gij leest in Hebr. 10 : 29 van dezulken, „die het bloed des Testaments, waarmede zij geheiligd waren, onrein achtten.”

Tegenwering. Maar zegt de Heilige Schrift niet, dat „Hij, die heiligt en zij die geheiligd worden, allen uit één zijn; om welker oorzaak wille Hij zich niet schaamt hen broeders te noemen,” Hebr. 2 : 11. En kan een mensch *één* met Christus wezen en nochtans maar *bijna* een Christen zijn? A n t w o o r d. Gij moet weten, dat er tweeërlei werk der heiligmaking is, waarvan de Heilige Schrift gewag maakt.

Het eene is gewoon en niet krachtdadig.

Het andere buitengewoon krachtdadig.

Het werk der heiligmaking, dat goed en krachtdadig is, is een werk des Geestes Gods in de ziel, Rom. 8 : 12, die machtig makende, om alle zonden te dooden, ieder gebod te gehoorzamen en met God te wandelen in alle *welbehagelijkheid*, 1 Petr. 2 en Hebr. 13. Nu, al wie dus geheiligd is, is met Hem, die heiligt, *één*. Christus zal zich niet schamen om dezulken Zijne broeders te noemen, want zij zijn vleesch van Zijn vleesch, en been van Zijne beenen, Ef. 5 : 30.

Maar er is een meer *gewoner werk* der heiligmaking, hetwelk onkrachtdadig is ten opzichte van die twee groote

werken: om de zonde te dooden en Gode te leven, Rom. 6 : 11. Deze soort van heiligmaking mag de zonde weerhouden, maar ze dient niet om de zonde te dooden. Ze mag de takken snoeien, maar ze legt de bijl niet aan den wortel des booms. Ze veegt en versiert de plaats met gewone deugden, maar ze schikt ze niet op met zaligmakende genaden, Mark. 12 : 44. Zoodat een mensch maar bijna een Christen is, niettegenstaande zijne heiligmaking.

Of aldus:

Er is „een inwendige heiligmaking en een uitwendige heiligmaking.”

De *inwendige heiligmaking* is die, welke de ziel en haar afdeelingen regeert, als verstand, wil, geheugen en genegenheid. Uitwendige heiligmaking gaat alleen over het leven en den wandel; beide maken ze den mensch tot een waar Christen; daarom stelt de Apostel in zijn gebed voor de Thessaloniënsen samen: „De God des vredes zelve heilige u geheel en al; en uw geheel oprechte geest, en ziel en lichaam worde onberispelijk bewaard, in de toekomst onzes Heeren Jezus Christus,” 1 Thess. 5 : 23. Een mensch is dan geheel en al geheiligd, wanneer hij geheiligd is, beide inwendig en uitwendig, in hart en in de genegenheden, in het leven en in den wandel. De uitwendige heiligmaking is niet genoeg zonder de inwendige; noch de inwendige genoeg zonder de uitwendige: wij moeten „reine handen en zuivere harten hebben,” Psalm 24 : 4. Het *hart* moet *zuiver* zijn, opdat wij geen schaamte behalen van binnen; en de *handen* moeten *rein* zijn, opdat ons geen schaamte belooft van buiten. Wij moeten de harten gereinigd hebben van de kwade consciëntie, en het lichaam gewasschen met rein water: en onszelf reinigen van alle besmettingen des vleesches en des geestes, Hebr. 10 : 2, 2 Cor. 7 : 1. De inwendige reinheid is de allerheerlijkste; doch zonder de uitwendige is ze niet genoegzaam; de ware Christen bestaat uit beide.

Velen nu hebben reine handen, maar onreine harten; zij wasschen *het buitenste des drinkbekers* en laten dien van binnen *vol van onreinheid*; het eerste zonder het laatste zal een mensch niet meer helpen dan het *Pilatus* hielp, toen hij

voor al het volk zijne handen wiesch, als hij Christus veroordeeld had; hij wiesch zijne handen van het bloed Christi, en had evenwel de hand in den dood van Christus. De tempels der *Egyptenaren* waren zeer kostelijk van buiten, maar van binnen zoudt gij niet dan slangen en krokodillen vinden. „Want hij is niet een jood, die het in 't openbaar is,” Rom. 2 : 28. *Judas* was een heilige van *buiten*, maar een zondaar van *binnen*; in het openbaar een *discipel*, maar heimelijk een *duivel*, Joh. 6 : 70.

Velen geven breed op van inwendige heiligheid en hebben geen uitwendige, dit is het beeld van een profaan zondaar; schoon somtijds mij (zegt hij) een los en ijdel woord ontvalt, of ik dat nu en dan eens zweer, ik meen daarmee geen kwaad te doen en dank God, dat mijn hart zoo goed is als het beste; dezulken zijn als die zondaar, van wien Mozes gewaagt: Die zichzelf *zegt in zijn hart*, zeggende: „Ik zal vrede hebben, schoon ik wandel naar het goeddunken mijns harten, om dronken te doen tot de dorstige.”

Sommigen geven *uitwendige* heiligheid voor, zonder *inwendige*, gelijk de Schriftgeleerden en Farizeën, die voor het oog der menschen „van buiten wel rechtvaardig schenen, maar van binnen waren zij vol geveinsdheid en ongerechtigheid,” Matth. 23 : 28. Schoone belijders, maar vuile zondaren.

Inwendige heiligheid zonder uitwendige is onmogelijk; want dan zal het leven niet verbeteren; uitwendige heiligheid zonder inwendige is schadelijk; want het zal het hart niet veranderen; zonder een of ander is een mensch geen waar Christen, een lichaam zonder de ziel kan geen *mensch* genoemd worden, noch de ziel zonder het lichaam; beide behooren ze tot het *wezen* van een *mensch*; zoo is de heiligmaking van beide het *wezen* van den *nieuwen mensch*. Ware heiligmaking begint van uit het hart, maar heeft hare uitwerking op het leven en den wandel. Dit aldus zijnde, zoo kan iemand tot een uitwendige heiligheid komen, en evenwel bij gebrek van de inwendige, niet beter dan *bijna* een Christen zijn.

20. En aldus zal ik deze wijdloopige reden van den bijna

Christen in zijn gaan ten hemel, met dit algemeene besluit eindigen.

„Iemand kan alles doen, belangende de uitwendige plichten en godsdienstigheden, wat een waar Christen kan doen en, nadat hij dat alles gedaan heeft, maar bijna een Christen zijn.”

Gij moet weten, dat al de geboden Gods een *intra* en een *extra* hebben: daar is (om zoo te spreken) het lichaam en de ziel van het gebed. En zoo is er een *inwendige* en een *uitwendige* godsdienst. De *inwendige* daden van den godsdienst zijn: God lief te hebben, Hem te vreezen, te vertrouwen, zich in Hem te verheugen, enz. De *uitwendige* daden van den godsdienst zijn: bidden, leeren, hooren, enz.

Nu daar is een groot onderscheid tusschen deze inwendige daden van den godsdienst, dat ze den *geheel* Christen van den *bijna*-Christen onderscheiden; den oprechten geloovige van den onoprechten belijder. Het voornaamste onderscheid bestaat hierin:

a. De inwendige daden van den godsdienst zijn goed. De goedheid is innerlijk eigen aan de zaak zelve; iemand kan God niet liefhebben of vreezen, of het zal hem voor een genadedaad toegeschreven worden, en een groot deel van zijne heiligheid.

Maar de uitwendige daden van den godsdienst zijn niet zoozeer goed te noemen naar de zaak zelve als naar de wijze, waarop zij gedaan worden; iemand kan niet zondigen in lief te hebben, en met zich in God te verheugen; maar hij kan zondigen en bidden, hooren, enz., bij het niet doen op de rechte wijze.

b. De inwendige daden van den godsdienst zetten hunne goedheid voort op de uitwendige; het is geloof, liefde, vreeze Gods, dat onze plichten goed maakt.

c. Zij beteren het hart en doen de graden van iemands heiligheid grooter worden: uitwendige plichten doen dit altijd niet. Iemand kan bidden en nooit zijn hart heiliger hebben; hij kan het Woord hooren, zonder dat ooit zijn hart daardoor wordt vermurwd: maar hoe meer men God vreest, hoe wijzer men wordt, Spr. 1 : 7, hoe meer een mensch God bemint,

hoe heiliger hij is; liefde is de volmaaktheid der heiligheid; wij zullen in heiligheid nooit volmaakt wezen, voordat wij volmaakt worden in liefde.

d. Daar is zulk eene uitnemendheid in dezen inwendigen godsdienst, dat hij, die ze met zijne uitwendige plichten vermengt, een waar Christen is, wanneer hij het *minste* doet; maar zonder deze vermenging is diegene nog maar bijna een Christen, die het *meeste* doet.

Inwendige daden van den godsdienst gepaard met uitwendige, heiligen dezelve en worden van God aangezien, schoon ze dan weinig waren. Uitwendige plechtigheden zonder de inwendige, maken dat ze van God versmaad worden, schoon ze ook nog zoo veel waren.

Zoodat, alhoewel de bijna Christen al deze plichten op een huichelachtige wijze kan doen, welke een waar Christen doet in oprechtheid; hoewel hij in uitwendige plichten een waar Christen mag voorbijloopen, (gelijk een komeet groter schijnsel geeft dan een rechte ster) nochtans kan hij de inwendige plichten niet doen, die de minste ware Christen doen kan. Zoodra Elia vast en rouw bedrijft, zullen Baäls priesters zichzelf snijden en kerven.

De *bijna* Christen kan bidden, maar hij kan God niet liefhebben; hij kan leeren of hooren enz., maar hij kan zich niet in God verheugen. Let eens op Job's vraag, Job 27 : 10, aangaande den huichelaar: „Zal hij zich *verlustigen* in den Almachtige?” Hij zal wel *bidden* tot den Almachtige; maar zal hij zich *verlustigen* in den Almachtige, zal hij vermaak scheppen in God? Ach neen, hij wil en kan niet!

Vermaak in God ontstaat door een overeenkomst tusschen de gedeelten en het voorwerp; nu, niets is elkander zoo ongelijk als God en een vleeschelijk hart.

Vermaak ontstaat uit het hebben van hetgeen wij begeren en uit het genieten van wat wij hebben; hoe kan iemand zich dan in God verheugen, die Hem nooit gekend noch begeerd heeft?

Vermaak in God is een van de hoogste oefeningen der genade; hoe kan hij zich dus in God verheugen, die geen genade heeft?

Waarom zou een heilige Gods dan versagen, als hij hoort, hoe ver de *bijna* Christen in den weg ten hemel kan gaan, daar hij toch, al was hij de zwakste geloovige, als hij maar ware genade heeft, het verder kan brengen dan een hunner; want zijn geloof is in God en zijne liefde tot God.

Al deed de bijna Christen minder (belangende de uiterlijke plichten), als hij evenwel maar het ware geloof en de minste oprechte liefde had, hij zou zeker zalig worden; en al deed een oprecht Christen tienmaal zooveel plichten als hij nu doet, zoo hij echter geen geloof in Christus had en zijn hart niet vol was van liefde, zou hij zeker nog verworpen worden.

Dat daarom een zwakgeloovige de moed hier niet ontzinke, ofschoon de huichelaar hem overtrof en omtrent de plichten voorbijliep; want zij doen al hunne plichten in geveinsdheid; maar uw geloof en liefde tot God in de plichten is een bewijs van uwe oprechtheid. Ik heb dit niet gezegd om eenige ziel in de plichten neer te slaan, of om uiterlijke plichtplegingen af te keuren, maar om de ziel in het verichten van dezelve te verbeteren. Gelijk de Apostel zegt, 1 Cor. 12 : 31: „IJvert naar de beste gaven, maar ik wijs u een weg die nog uitnemender is”; zoo zeg ik ook: „ijvert naar de beste gaven,” tracht veel te zijn in plichten, in 't gebed, in 't hooren, enz., „maar ik wijs u een weg, die nog uitnemender is,” welke is de weg des geloofs en der liefde; bidt veel, maar gelooft dan ook veel meer. Hoort veel, leest veel, maar bemint God dan ook des te meer. Verheugt u in het Woord en de instellingen Gods, maar verheugt u nog meer in den God der instellingen.

En wanneer ge in de plichten het meest bezig zijt, tracht u dan nog te houden boven de plichten, rust daar niet in en hang daarvan niet af. Wilt gij geheel en metterdaad Christen wezen? O gewen u dan veel aan de instellingen; maar wees in geloof meer afhangelende van Christus en Zijne gerechtigheid; als uwe gehoorzaamheid het meest omtrent de geboden gaat, laat dan uw geloof het meest zijn op de beloften. De belijder berust in zijne plichten; zoo is hij maar *bijna een Christen*; maar gij moet u vooral nederlaten op den Heere Christus; dit is de weg om geheel een Christen te

worden; want zoo gij gelooft, dan zijt gij Abrahams zaad en erfgenamen naar de belofte.

Dus heb ik de *eerste vraag* beantwoord, namelijk: hoe ver iemand kan gaan in den weg ten hemel, en nochtans maar bijna een Christen.

1. Hij kan veel kennis hebben.
2. Hij kan groote gaven hebben.
3. Hij kan een hooge belijdenis hebben.
4. Hij kan veel doen tegen de zonde.
5. Hij kan de genade begeeren.
6. Hij kan beven voor het Woord.
7. Hij kan zich verheugen in het Woord.
8. Hij kan een lid zijn der Kerk van Christus.
9. Hij kan groote hoop op den hemel hebben.
10. Hij kan onder groote en zichtbare veranderingen zijn.
11. Hij kan zeer ijverig zijn in zaken den godsdienst betreffende.
12. Hij kan veel zijn in het gebed.
13. Hij kan lijden voor Christus.
14. Hij kan geroepen wezen van God.
15. Hij kan in zekeren zin den Geest Gods hebben.
16. Hij kan een soort van geloof hebben.
17. Hij kan liefde hebben tot Gods volk.
18. Hij kan ver gaan in de geboden Gods te gehoorzamen.
19. Hij kan eenigermate geheiligd zijn.
20. Hij kan alles doen, aangaande de uiterlijke plichten, wat een geloovige doen kan en nochtans niet beter dan bijna een Christen zijn.

TWEEDE VRAAG:

„HOE EN VANWAAR HET KOMT, DAT VELEN ZOO
VER GAAN, DAT ZE BIJNA-CHRISTENEN
WORDEN?”

„Hoe en vanwaar het komt, dat velen zoo ver gaan, dat ze bijna-Christenen worden?”

1. „Het kan zijn om de stem der consciëntie te beantwoorden”; hoewel weinige menschen genade hebben, nochtans hebben ze allen eene consciëntie. Let eens op, en gij zult zien hoe ver de consciëntie in dit werk al gaan kan.

a. De consciëntie belijdt een God, en dat die geëerd en gediend moet worden door het schepsel. Wij hebben veel atheïstenpractijk, van welke de Apostel spreekt, Tit. 1 : 16: „Zij belijden, dat ze God kennen, maar zij verloochenen Hem met hunne werken.” Maar niemand kan een atheïst in zijn oordeel wezen.

Daar er nu zulk een licht in de consciëntie is, dat ontdekken kan, dat er een God is en dat Hij gediend moet worden met behulp van een verder licht, het licht van het Woord kan iemand zeer opwekken om sterken voortgang te maken in de wegen Gods, terwijl evenwel zijn hart gebrek heeft aan een weinig genade.

b. Weet dit, dat „de natuurlijke consciëntie machtig is, om groot gebruik te maken van de middelen der genade.” Zittende onder de ordonnantiën kunnen ze de gaven der consciëntie zeer uitzetten, hoewel zij dezelve niet kunnen heiligen. Ze mag zeer geregeld worden, schoon ze evenwel niet vernieuwd kan wezen; ze mag verlicht en overtuigd, evenwel nooit zaliglijk bekeerd en veranderd worden.

Gij leest in Hebr. 6 : 4: „van sommigen, die eens verlicht zijn geweest en de hemelsche gaven gesmaakt hebben, en den Heiligen Geest deelachtig zijn geweest.” Wat zullen wij